

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

Μια νέα στρατηγική συγχρηματοδότησης των ΜμΕ στο ΕΣΠΑ 2021-2027

Ιούνιος 2020

Μια νέα στρατηγική συγχρηματοδότησης των ΜμΕ στο ΕΣΠΑ 2021-2027 (σύνοψη πρότασης)

ΕΚΔΟΣΗ 29/6/20

Το παρόν υλοποιήθηκε από τον Τομέα Βιομηχανίας, Ανάπτυξης, Δικτύων και Περιφερειακής Πολιτικής του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Μηχανισμός παρακολούθησης των αλλαγών και υποστήριξης των δράσεων ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας της βιομηχανίας», το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την ΕΕ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Σύνοψη.....	4
2. Οι ΜμΕ Σήμερα	8
2.1 Εισαγωγή.....	8
2.2 Βασικά χαρακτηριστικά των ελληνικών ΜμΕ.....	8
3. Τα παραγωγικά οικοσυστήματα στην Ελλάδα.....	19
4. Multiannual Financial Framework (MFF).....	23
5. Η αρχιτεκτονική του νέου ΕΣΠΑ.....	23
5.1 Βασική επιδίωξη η παραγωγική μεγέθυνση.....	24
5.2 Νέα λογική χρηματοδότησης	24
5.3 Κατηγορίες προγραμμάτων και δράσεων.....	25
5.4 Απλούστερες διαδικασίες.....	25
6. Πολύ-επίπεδη λογική διάθεσης πόρων.....	26
6.1 Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους.....	26
6.2 Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία	27
6.3 Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου.....	27
6.4 Ενίσχυση βιομηχανικών περιοχών που έχουν πληγεί από την κρίση.....	27
7. Πυλώνες του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027	29
7.1 Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας.....	30
7.2 Ανάπτυξη της εξωστρέφειας.....	31
7.3 Προσαρμογή στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης.....	32
7.4 Προώθηση των συμπράξεων και συγχωνεύσεων.....	33
7.5 Εφαρμογή πράσινων πολιτικών και υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας.....	34
7.6 Κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.....	35
7.7 Προτεινόμενη κατανομή πόρων ΕΣΠΑ 2021-2027.....	36
8. Θεσμική ενδυνάμωση.....	37
8.1 Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος.....	37
8.2 Παρατηρητήριο Ψηφιακής Οικονομίας.....	38
8.3 Παρατηρητήριο Κυκλικής Οικονομίας.....	39
8.4 Μηχανισμοί διάγνωσης ανταγωνιστικότητας.....	40
8.5 Τεχνική βοήθεια.....	41
Παράρτημα Α: Ενδεικτικοί δείκτες μέτρησης απόδοσης.....	43

1. Σύνοψη

Ανάγκη νέας προσέγγισης

Οι προκλήσεις της νέας δεκαετίας δεν αφορούν μόνο στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διπλής κρίσης (οικονομικής και υγειονομικής). Ο ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός, η ενεργειακή εξοικονόμηση, η προσαρμογή στην κυκλική οικονομία, η εμβάθυνση της καινοτομίας και οι σύγχρονες δεξιότητες είναι προϋποθέσεις για την ενδυνάμωση της μεταποίησης, την παραγωγή ακόμα περισσότερων διεθνώς εμπορεύσιμων προϊόντων, αλλά και την ανθεκτικότητα της οικονομίας. Η ποσοτική αύξηση της συνεισφοράς της μεταποίησης στο 15% του ΑΕΠ πρέπει να συνοδεύεται από την ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας ιδίων των επιχειρήσεων σε αυτές τις κατευθύνσεις, ειδικά των μεσαίων και μικρών (ΜμΕ). Την ίδια στιγμή, η οικονομία, βρίσκεται αντιμέτωπη με την ανάγκη εκτεταμένης επενδυτικής κινητοποίησης. Η πανδημία ανέτρεψε τα επενδυτικά προγράμματα πολλών επιχειρήσεων με το 2020 να βρίσκει τη χώρα με 2,5 φορές λιγότερες επενδύσεις από το 2008 συνολικά, και τις ειδικότερες επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό μειωμένες κατά 53%.

Ο ρόλος του ΕΣΠΑ είναι καθοριστικός, είτε αφορά «πυροσβεστικές» προσεγγίσεις για τη ρευστότητα, είτε αφορά τη υποστήριξη του νέου παραγωγικού προτύπου της χώρας. Το ΕΣΠΑ μπορεί να βοηθήσει τις μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις (ΜμΕ) να συγκλίνουν με τις επιδόσεις των ανταγωνιστών στην ΕΕ, να στηρίξει την περιφερειακή ανάπτυξη, να αμβλύνει τις επιπτώσεις της κρίσης και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Από τη δεκαετία του 1980, τα διαρθρωτικά προγράμματα της ΕΕ έχουν συνεισφέρει στην Ελλάδα €160 δισ. ή ένα ΑΕΠ (πηγή [διαΝΕΟσις](#)). Όμως το αναπτυξιακό αποτύπωμα τους παραμένει ασαφές. Η έμφαση στις δαπάνες ως κριτήριο ενισχύσεων, η γραφειοκρατία και η έλλειψη αναπτυξιακού σχεδιασμού συμβάλλουν σε αυτή την κατεύθυνση.

Οι ίδιοι λόγοι οδηγούν συνήθως σε αγώνα απορρόφησης των ευρωπαϊκών πόρων παρά σε μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού αποτυπώματος. Η τακτική χρηματοδοτήσεων μικρού προϋπολογισμού την περίοδο 2014-2019 έχει σαν αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν λίγα επενδυτικά σχέδια ικανά να στηρίξουν την ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ. Το 63% των έργων επιχειρηματικότητας του ΕΣΠΑ συνολικά έχουν προϋπολογισμό κάτω των €100.000. Στο ΕΠΑΝΕΚ, το 100% των έργων απορροφά μόλις των 29,1% των διαθέσιμων πόρων. Στο ΕΠΑΝΑΔ είναι 72,1% και 47,4% αντίστοιχα. Η τακτική αυτή (σε συνδυασμό με τη γραφειοκρατία) μείωσε το ενδιαφέρον των ΜμΕ για το τρέχον ΕΣΠΑ και επέδρασε καταλυτικά στη σημερινή εικόνα υλοποίησης. Η απορρόφηση (δηλαδή οι εισροές πόρων από την ΕΕ στα ταμεία της Ελλάδας) είναι στο 86,9% των συνολικών πόρων έναντι 84,7% στην ΕΕ. Όμως, η εκτέλεση (δηλαδή η εκταμίευση προς την οικονομία) είναι μόλις 35,2% (η 5^η χειρότερη επίδοση στην ΕΕ). Η διαφορά απορρόφησης/ εκτέλεσης συνεπάγεται σήμερα λιμνάζοντες πόρους €13δισ που μπορούν να διατεθούν στην οικονομία. Σε αντιπαραβολή, το ΕΣΠΑ 2007-2013, παρά τις σημαντικότερες δυσλειτουργίες, στα πέντε πρώτα έτη είχε καλύτερη εκτέλεση (51%).

Οι ιδιαιτερότητες των ελληνικών ΜμΕ

Οι ΜμΕ είναι οι βασικοί αποδέκτες του ΕΣΠΑ. Στην Ελλάδα, το πλήθος τους είναι κοντά στο 99,95% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων και καλύπτουν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Τα ΕΣΠΑ διαχρονικά έδιναν έμφαση στη διανομή των πόρων σε όσο το δυνατόν περισσότερους δικαιούχους, παρά στο αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Πρόκειται για καθαρά εθνική επιλογή, λόγω του πολύ μεγάλου κατακερματισμού των επιχειρήσεων. Το κατακερματισμένο παραγωγικό τοπίο των ΜμΕ, έχει εγκλωβίσει τις επιχειρήσεις σε μεγέθη με περιορισμένη παραγωγικότητα και χαμηλή προστιθέμενη αξία στερώντας τους τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να εκμεταλλευτούν, οικονομίες κλίμακας. Ενδεικτικά:

- **Περιορισμένη συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη.** Η προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα υπολογίζεται στο 26% της Ε.Ε. (€9,4 χιλ. έναντι €35,5 χιλ. μ.ο.).
- **Περιορισμένη τεχνολογική εστίαση.** Μείωση 30% της προστιθέμενης αξίας στις ΜμΕ μέσης-υψηλής τεχνολογίας μέσα στην κρίση.
- **Περιορισμένες εξαγωγές, λίγες εξαγωγικές επιχειρήσεις.** Εξάγουν μόλις 19.720 ΜμΕ (2,5% του συνόλου). Επίσης παραμένουν αποκομμένες από διεθνείς παραγωγικές αλυσίδες, με μόλις το 24% των εξαγωγών να αποτελούν προϊόντα βιομηχανικού τομέα.
- **Στασιμότητα, έλλειψη δυναμικής και απουσία νέων προσπαθειών.** Μόλις 25% είναι κάτω των 3 ετών, έναντι 43% στην Ιρλανδία. Σχεδόν το 50% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι γηραιότερες των 10 ετών, με αυτές άνω των 6 ετών να φτάνουν το 60%.

Νέα στρατηγική στο ΕΣΠΑ 2021-2017: Εμφαση στην παραγωγική μεγέθυνση

Χρειαζόμαστε μια στρατηγική που εστιάζει λιγότερο στο «τι» ή «πόσους» πόρους διαθέτει το ΕΣΠΑ και περισσότερο στο «γιατί» τους διαθέτει. Είναι επιβεβλημένη η **μετάβαση στις πολιτικές «παραγωγικής μεγέθυνσης»**, ανάλογες του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού, ώστε να διασφαλιστεί η επιβίωση των ΜμΕ και η επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης τους. Με εστίαση στη **μεταποίηση και σε δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας** παρά σε δραστηριότητες με ξεπερασμένα χαρακτηριστικά και πρόσκαιρα πολιτικά οφέλη, οι στόχοι στο νέο ΕΣΠΑ είναι οι εξής:

1. Επιτάχυνση του ψηφιακού και τεχνολογικού μετασχηματισμού.
2. Επιτάχυνση επενδύσεων στην κυκλική οικονομία και στην ενεργειακή εξοικονόμηση.
3. Προώθηση συμπράξεων και συγχωνεύσεων.
4. Ενίσχυση διαπεριφερειακών συνεργασιών (σε όρους οικοσυστημάτων) και απομάκρυνση από το υπόδειγμα της ενδο-περιφερειακής εξειδίκευσης που δεν έχει αποδώσει.
5. Ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων (κυρίως ψηφιακών και τεχνικών).

Στόχοι στο νέο ΕΣΠΑ 2021-2017: Σύγκλιση με την ΕΕ

Η ποσοτική και ποιοτική σύγκλιση μπορεί να επιταχυνθεί αν το ΕΣΠΑ θέσει τους ακόλουθους στόχους.

- Μεγέθυνση 2% των πολύ μικρών επιχειρήσεων (περίπου 16.000) σε μικρές επιχειρήσεις. Αυτό συνεπάγεται σύγκλιση στο 40% του ευρωπαϊκού μ.ο. (74% σήμερα).
- Τουλάχιστον 15% περισσότερες μεσαίες επιχειρήσεις με μεγέθυνση 350 μικρών σε μεσαίες.
- Διπλασιασμός εξαγωγών πολύ μικρών επιχειρήσεων. 40% βελτίωση εξαγωγικών επιδόσεων των μικρών επιχειρήσεων και 32% των μεσαίων.
- Ψηφιακός μετασχηματισμός (δείκτες DESI) ώστε η Ελλάδα να ανέβει σημαντικά στη σχετική κατάταξη.
- Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος και επενδύσεις στην κυκλική οικονομία (δείκτες ΕΣΕΚ).
- Ενίσχυση έρευνας και ανάπτυξης για νέα καινοτόμα προϊόντα και διαδικασίες.

Νέα λογική χρηματοδότησης: Η απόδοση των πόρων σημαντικότερη από την απορρόφηση

Είναι στην ευχέρεια της Ελλάδας (όπως κάθε μέλους της ΕΕ) να υιοθετήσει ένα ορθολογικό μείγμα εργαλείων που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ή/και να διευρύνουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Η Ελλάδα συνεπώς μπορεί να υιοθετήσει μια νέα λογική χρηματοδότησης ως εξής:

- **Μέτρηση απόδοσης ως προϋπόθεση (αιρεσιμότητα) ενίσχυσης:** Η απόδοση, η μεγέθυνση (πχ ROI, IRR, προστιθέμενη αξία, κύκλος εργασιών, μερίδια αγοράς, ψηφιακή ωριμότητα, μέγεθος επιχείρησης, προϊόντα καινοτομίας, κτλ) και η δημιουργία θέσεων εργασίας είναι τα κριτήρια διάθεσης της ενίσχυσης.
- **Χρηματοδοτικά εργαλεία που ενθαρρύνουν την απόδοση και ανακυκλώνουν πόρους** ενδεικτικά τα μερικώς επιδοτούμενα δάνεια, οι επιστρεπτές προκαταβολές, η σταδιακή αποδέσμευση, οι φορολογικές επιστροφές, το factoring, η ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, κτλ
- **Λίγα προγράμματα** με συνδυασμό πόρων και επιλέξιμων δαπανών από διαφορετικά Ταμεία της ΕΕ.
- **Απαγκίστρωση από τον κλαδικό σχεδιασμό και εστίαση στις προκλήσεις των ΜμΕ**, όπως βελτίωση προστιθέμενης αξίας, Βιομηχανία 4.0, σύγχρονες δεξιότητες, κυκλική οικονομία, κτλ.

Νέα λογική στην περιφερειακή ανάπτυξη: Η επικράτεια μια ενιαία βιομηχανική ενότητα

Στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης, η επικράτεια θα εξελιχθεί σε μια ενιαία βιομηχανική ενότητα. Για να ανταποκρίνεται το ΕΣΠΑ στις ανάγκες της ψηφιακής εποχής, **το περιεχόμενο και η χρηματοδότηση της περιφερειακής εξειδίκευσης επαναπροσδιορίζεται δραστικά**. Τα προγράμματα εθνικής εμβέλειας συγκεντρώνουν όλες τις δράσεις παραγωγικής μεγέθυνσης για όλη την επικράτεια. Συμπληρωματικά, τα περιφερειακά προγράμματα (ΠΕΠ) εστιάζουν σε **αμιγώς τοπικές ανάγκες** (εφόσον προκύπτουν ξεκάθαρα) παρά σε τοπική υλοποίηση προγραμμάτων εθνικής εμβέλειας. Συνεπώς, η **σημερινή περιφερειακή εξειδίκευση κρίνεται ανεπίκαιρη**, με τις ανάγκες του μεταποιητικού ιστού πλέον να είναι οι εξής:

- **Ενίσχυση δια-περιφερειακών σχέσεων παρά ενδο-περιφερειακή εξειδίκευση.** Στην παραγωγή τελικών προϊόντων οι τοπικές συνεργασίες (outsourcing) δεν ξεπερνούν το 3,6%, σε ενδιάμεσα προϊόντα το 4,7% και στη συσκευασία το 3,5%. Εκτός περιφέρειας στο 4,2%, 4,5% και 5,6% αντίστοιχα. Τα περιφερειακά προγράμματα είτε εξειδικεύουν αμιγώς τοπικές δράσεις είτε δεν έχουν λόγο ύπαρξης.
- **Στήριξη των ΜμΕ να δημιουργήσουν σταθερές B2B συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις εκτός περιφέρειας και εκτός Ελλάδας.** Οι ΜμΕ παραδοσιακά δεν δημιουργούν σταθερές συνεργασίες με

μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Το 80% των ΜμΕ απλά παραδίδουν προϊόντα στον επόμενο κρίκο της εμπορικής αλυσίδας και όχι σε άλλη βιομηχανική επιχείρηση

- **Επικαιροποίηση του ερευνητικού χάρτη** ώστε οι σύνθετες τεχνολογικές ανάγκες της μεταποίησης να καλύπτονται από ερευνητικά κέντρα όλης της επικράτειας. Η γενναιόδωρη χρηματοδότηση της Έξυπνης Εξειδίκευσης (δηλαδή σύνδεση τοπικών επιχειρήσεων με τοπικά ερευνητικά ιδρύματα) δεν έχει αποδώσει. Μόλις το 12,5% των τοπικών επιχειρήσεων συνεργάζονται με τοπικά ερευνητικά κέντρα.
- **Αντιμετώπιση της οικονομικής στασιμότητας με ενθάρρυνση τεχνολογικών επενδύσεων.** Το 50% των βιομηχανιών (ειδικά της περιφέρειας) παραμένει σε οικονομική στασιμότητα, ενώ το 59% έχει σημαντική τεχνολογική επιβράδυνση.

Νέα αρχιτεκτονική ΕΣΠΑ: Απλά προγράμματα για κάθε ανάγκη

Προτείνονται τέσσερις διακριτές κατηγορίες προγραμμάτων, ως εξής:

1. Προγράμματα γενικής επιχειρηματικότητας – Ενισχύσεις για όλους

- **Τι είναι:** Αντιμετώπιση γενικών αναγκών (πχ ΤΠΕ, μηχανολογικός εξοπλισμός, κατάρτιση, ρευστότητα, κλπ.). Περιορισμένου προϋπολογισμού, μέχρι 20% των πόρων.
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Κλαδικό ή/και θεματικό λόγω του μεγάλου αριθμού ΜμΕ που συμμετέχουν.
- **Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Επιχορήγηση, βάσει επιλέξιμων δαπανών

2. Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία – Ενισχύσεις ανάπτυξης και απόδοσης

- **Τι είναι:** Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας. Το μεγαλύτερο τμήμα του ΕΣΠΑ για επιχειρηματικότητα (50%) διατίθεται με βασικό κριτήριο την επίτευξη στόχων μεγέθυνσης. Έτσι, επιχειρήσεις που επιθυμούν υψηλή ανάπτυξη έχουν πρόσβαση σε ανάλογους πόρους.
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Θεματικά, με συνδυασμό πόρων από διαφορετικά Ταμεία της ΕΕ για μηχανολογικό εξοπλισμό, ΤΠΕ, καινοτομία, δεξιότητες, κυκλική οικονομία, κτλ.
- **Πώς στηρίζουν:** Συνδέοντας τη διάθεση της ενίσχυσης με την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων ανταγωνιστικότητας και μεγέθυνσης (αιρεσιμότητες).
- **Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση με μέτρηση της απόδοσης στο επίπεδο επιχείρησης (έργου).

3. Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου – Ενισχύσεις στη Βιομηχανία 4.0

- **Τι είναι:** Ειδικά προγράμματα για τη μετάβαση στη Βιομηχανία 4.0. Αφορά το 20% των πόρων
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Θεματικό, στοχεύοντας στην ανάταξη της παραγωγής και την κινητοποίηση επενδύσεων ψηφιακού και τεχνολογικού μετασχηματισμού. Συνδυασμός πόρων από διαφορετικά Ταμεία της ΕΕ για εξελιγμένο τεχνολογικό εξοπλισμό, σύγχρονες ΤΠΕ, καινοτομία, δεξιότητες, κτλ.
- **Πώς στηρίζουν:** Ενθάρρυνση επενδύσεων στην 4^η βιομηχανική επανάσταση.
- **Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση με μέτρηση της απόδοσης στο επίπεδο επιχείρησης (έργου). Εναλλακτικά, δημιουργία λίστας ορισμένων επιλέξιμων δαπανών που αναβαθμίζουν σημαντικά τις ψηφιακές και τεχνολογικές επιδόσεις.

4. Περιφερειακή εστίαση – Ενίσχυση βιομηχανικών περιοχών που έχουν πληγεί από την κρίση

- **Τι είναι:** Ειδικά προγράμματα για ΜμΕ που επιδιώκουν να επενδύσουν σε περιοχές που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση. Αφορά το 10% των πόρων. Δίδονται επιπλέον των προηγούμενων προγραμμάτων για την ταχύτερη ανάταξη της παραγωγής στην περιφέρεια.
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Θεματικά, με συνδυασμό πόρων για μηχανολογικό εξοπλισμό, ΤΠΕ, καινοτομία, δεξιότητες, κτλ αλλά **μόνο** σε περιοχές που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση.
- **Πώς στηρίζουν:** Συνδέοντας την ενίσχυση με την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων ανταγωνιστικότητας (αιρεσιμότητες), ειδικά για τις περιοχές αυτές.
- **Χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση με μέτρηση της απόδοσης στο επίπεδο επιχείρησης (έργου).

Απλούστερες διαδικασίες

Ο περιορισμός της γραφειοκρατίας βασίζεται στις εξής παρεμβάσεις:

- **Διασύνδεση ΠΣΚΕ** με ΓΕΜΗ, taxisnet, τραπεζικά συστήματα, κτλ για άντληση των δικαιολογητικών.

- **Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης**, ένας ανά επιχειρησιακό πρόγραμμα και ένας ανά περιφέρεια. Αξιοποίηση εξωτερικών ελεγκτών στο πρότυπο του αναπτυξιακού νόμου.
- **Μακροχρόνιος σχεδιασμός και χρονοδιάγραμμα** για όλα τα στάδια με ιδιαίτερη έμφαση στο χρόνο προκήρυξης και στις καταληκτικές ημερομηνίες. Τήρηση προθεσμιών και κατάργηση παρατάσεων.
- **Σταθεροποίηση προδιαγραφών**, διαδικασίας, οδηγών εφαρμογής και χρηματοδοτικών σχημάτων.

Συνοψίζοντας, το κριτήριο της παραγωγικής μεγέθυνσης και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων, που έχει αξιοποιηθεί εκτενώς στην ΕΕ, μπορεί να αποτελέσει καταλύτη για καλύτερα αποτελέσματα στην Ελλάδα. Σε συνδυασμό με τη σημαντική απλοποίηση των διαδικασιών το νέο ΕΣΠΑ μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος των ΜμΕ, της οικονομίας και των νέων θέσεων εργασίας.

2. Οι ΜμΕ Σήμερα

2.1 Εισαγωγή

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν σημαντικό πυλώνα της επιχειρηματικότητας και της οικονομίας τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Καλύπτουν όλο το φάσμα των κλάδων, έχουν ιδιαίτερες δυνατότητες, αλλά και ιδιαίτερες ανησυχίες.

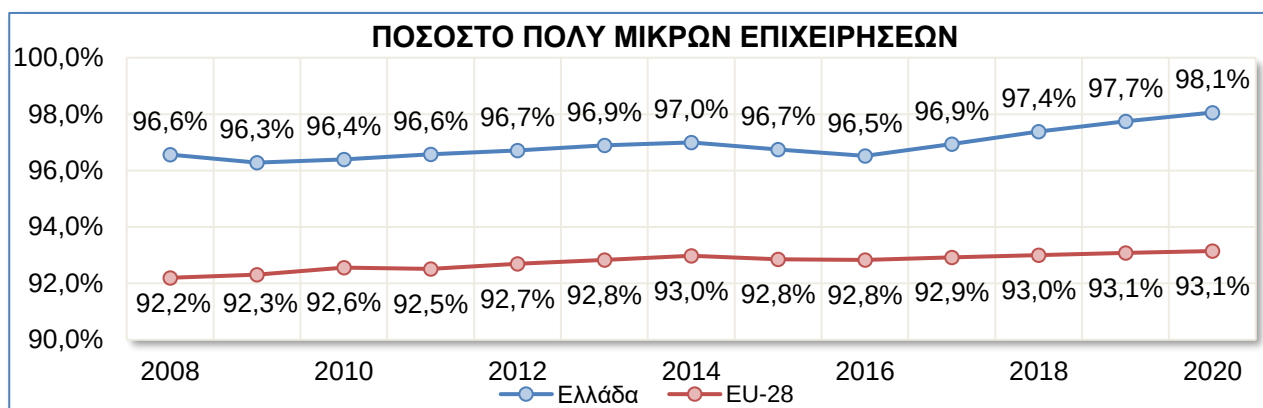
Στην Ελληνική επιχειρηματική πραγματικότητα απαντώνται ιδιαίτερα πολλές μικρές επιχειρήσεις. Όμως, το μέγεθος μιας επιχείρησης επηρεάζει θετικά τη δυνατότητα προσαρμογής σε νέα δεδομένα, την αύξηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας, την παραγωγικότητα και τις εξαγωγές.

Η μετάβαση προς ένα αναπτυξιακό πρότυπο με περισσότερη και καλύτερη επιχειρηματικότητα όλων των μεγεθών βασίζεται στις ΜμΕ, αφού, η συμβολή τους στην ελληνική οικονομία παραμένει σημαντική. Η διαφορά της Ελλάδας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο είναι πως, στην Ευρώπη, η αρνητική τροχιά, που ήταν αποτέλεσμα της κρίσης, έχει ήδη αντιστραφεί.

2.2 Βασικά χαρακτηριστικά των ελληνικών ΜμΕ

Διαχρονική η παρουσία των ΜμΕ στην ελληνική οικονομία. Οι ΜμΕ συμμετέχουν ενεργά στην επιχειρηματικότητα και την οικονομία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην Ελλάδα, το πλήθος τους είναι κοντά στο 99,97% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων. Καλύπτουν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και κλάδων. Αντιπροσωπεύουν περίπου το 19% του ΑΕΠ και το 85,2% της απασχόλησης σε επιχειρήσεις.

Το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων (Πίνακας 1) κατά τη τελευταία δεκαετία παρουσιάζεται αυξανόμενο, συνεχώς μεγαλύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φτάνοντας το 2020 στην υψηλότερη τιμή του. Παράλληλα, και ο ρυθμός αύξησης του αριθμού των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, μεγαλώνοντας την απόσταση.

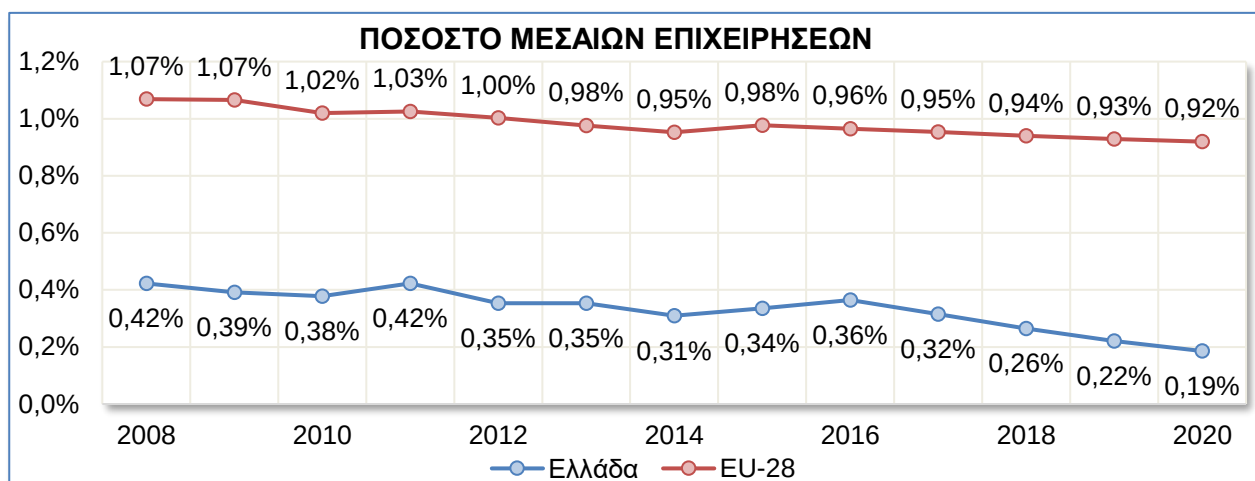

Πίνακας 1: Ποσοστό πολύ μικρών επιχειρήσεων

Αντίστοιχα, ο αριθμός των μικρών (Πίνακας 2) και μεσάιων επιχειρήσεων (Πίνακας 3) βαίνει μειούμενος, με ρυθμό μείωσης μεγαλύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

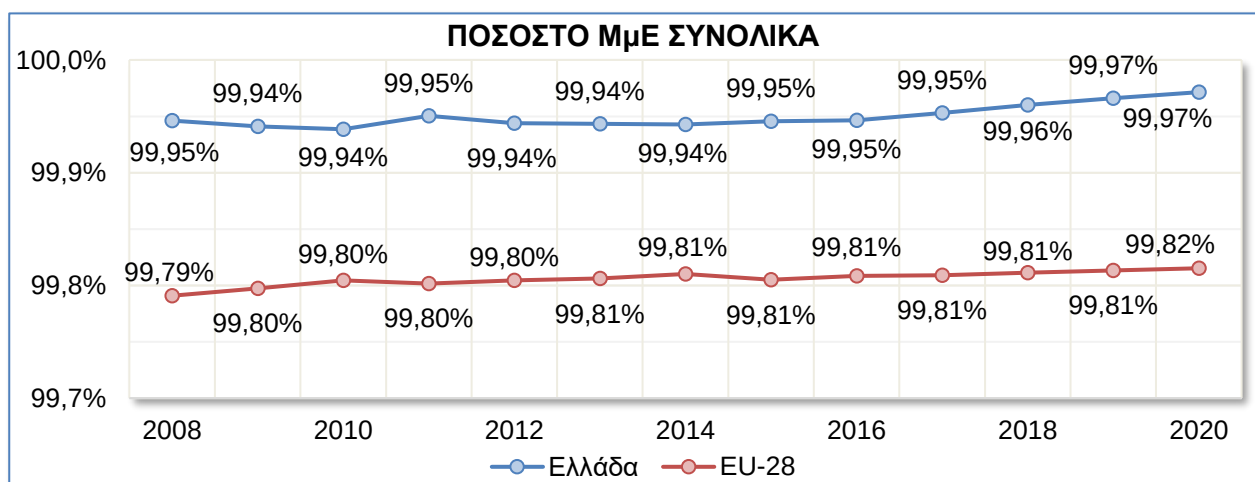

Πίνακας 2: Ποσοστό μικρών επιχειρήσεων

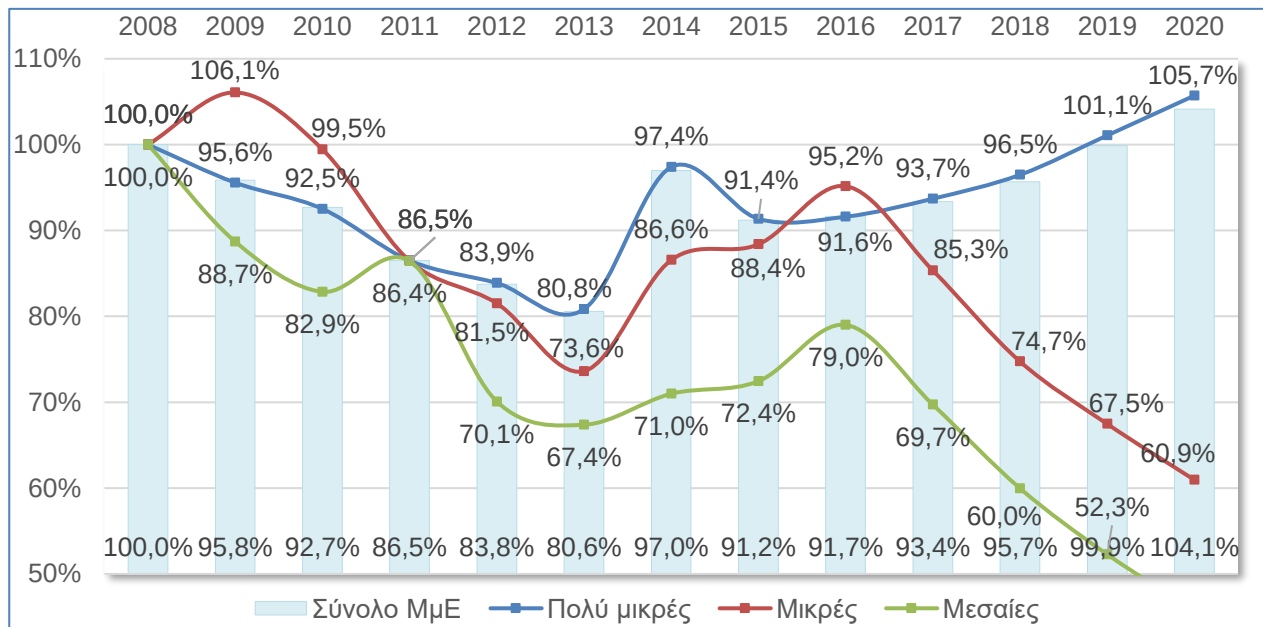
Πίνακας 3: Ποσοστό μεσαίων επιχειρήσεων

Ο συνολικός αριθμός των ΜμΕ (Πίνακας 4) παρουσιάζει μικρή σχετικά διακύμανση στη τελευταία δεκαετία. Αποτελούν το 99,97% του συνόλου των επιχειρήσεων, με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να ανέρχεται στο 99,81%.

Πίνακας 4: Ποσοστό ΜμΕ συνολικά

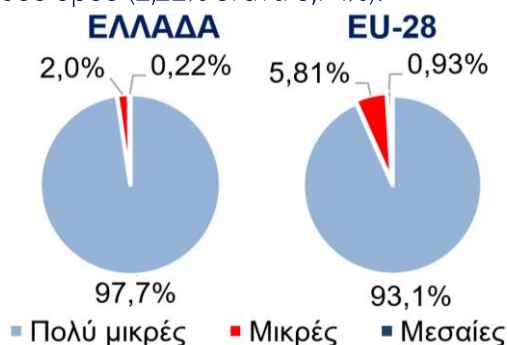
Από τα παραπάνω γίνεται φανερό το βασικό πρόβλημα του μείγματος που σχηματίζει το σύνολο των ΜμΕ, με τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να μειώνονται διαρκώς σε πλήθος, σε χάρη των πολύ μικρών. Σε δεύτερο επίπεδο, εντοπίζεται το πρόβλημα του μικρού αριθμού μεγάλων επιχειρήσεων. Στον ακόλουθο διάγραμμα (Πίνακας 5), αποτυπώνεται σχηματικά η συνολική εικόνα του μείγματος των ελληνικών ΜμΕ κατά τη τελευταία δεκαετία.

Πίνακας 5: Εξέλιξη πλήθους ΜμΕ στο σύνολο

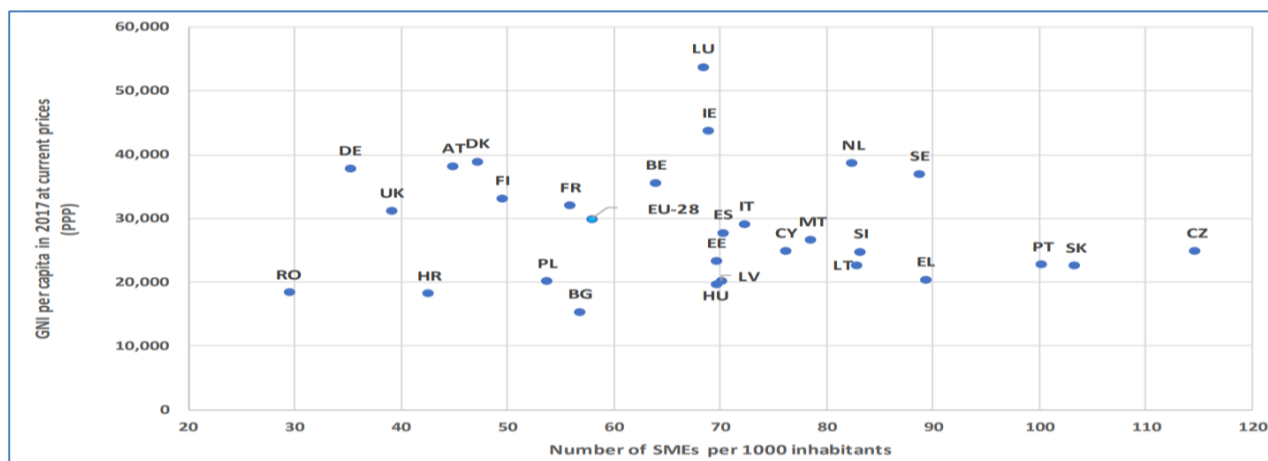
Επιπλέον, οι ελληνικές ΜμΕ υπολείπονται σημαντικά του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού: Παρά το μεγάλο πλήθος (Πίνακας 6), οι ελληνικές ΜμΕ απέχουν σημαντικά σε επιδόσεις από τον μέσο όρο της Ε.Ε.. Αυτή η ποιοτική απόσταση καθιστά τις ελληνικές ΜμΕ ευπαθείς και με περιορισμένες δυνάμεις συνεισφοράς στην παραγωγική ανασυγκρότηση και να αναδειχθούν σε ραχοκοκαλιά της οικονομίας.

Οι ΜμΕ παρουσιάζουν **υψηλό κατακερματισμό και επιχειρηματικότητα ανάγκης**. Το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι κατά 4,6% υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (97,7% έναντι 93,1% επί του συνόλου των επιχειρήσεων). Στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από το μισό του ευρωπαϊκού μέσου όρου (2,22% έναντι 6,74%).

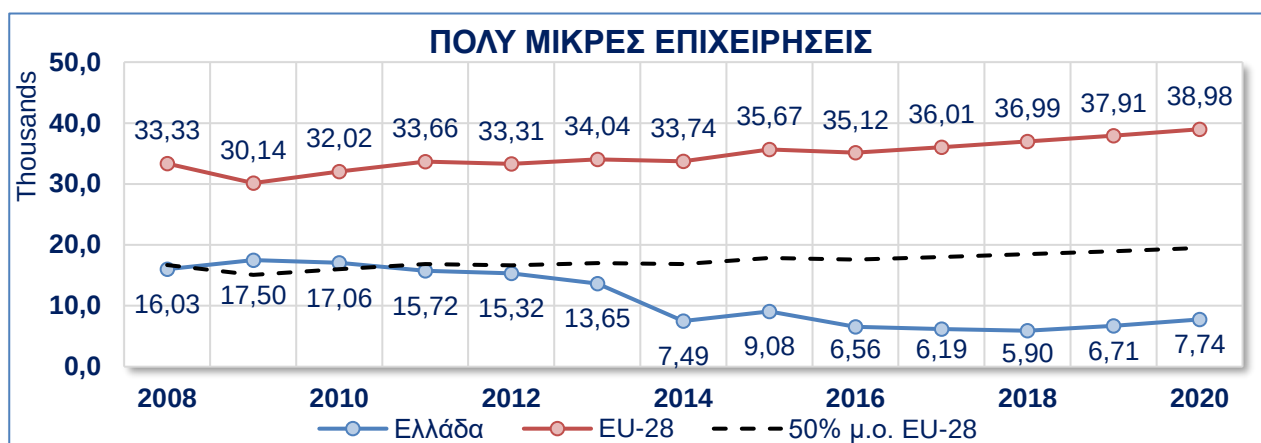
Πίνακας 6: Ελληνικές ΜμΕ και ευρωπαϊκός ανταγωνισμός

Οι πολύ μικρές είναι κυρίως μονοπρόσωπες ή/και οικογενειακές επιχειρήσεις. Πολύ συχνά, αποτελούν επιχειρηματικότητα ανάγκης λόγω έλλειψης εναλλακτικών, κάτι που συχνά οδηγεί σε έλλειψη πρόθεσης μεγέθυνσης, σε αντίθεση με την Ε.Ε. Η Ελλάδα έχει την τρίτη υψηλότερη πυκνότητα ΜμΕ (επί του πληθυσμού) στην Ε.Ε., παραμένοντας και σήμερα σημαντικά κατακερματισμένη, με μικρές κλίμακας μονάδες.

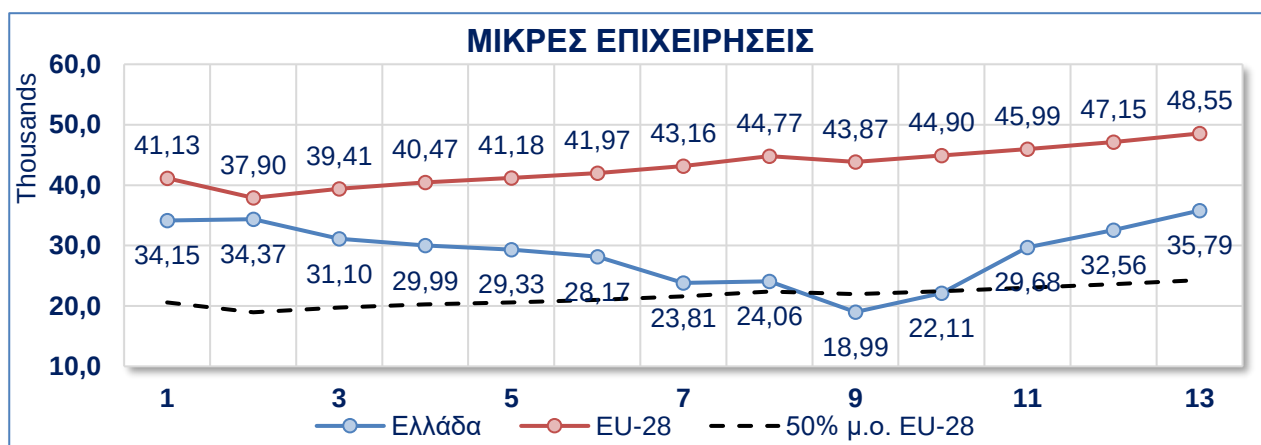
Πίνακας 7: Πλήθος ΜμΕ ανά 1.000 κατοίκους σε σχέση με το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (GNI) για το 2018

Μεγάλο μεν το πλήθος των ΜμΕ, αλλά με μικρή προστιθέμενη αξία (Πίνακας 7) γεγονός που αναδεικνύει την περιορισμένη συνεισφορά στην οικονομική ανάπτυξη. Η προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο των πολύ μικρών επιχειρήσεων (Πίνακας 8) στην Ελλάδα υπολογίζεται σε μόλις 18% της Ε.Ε. (6,7 χιλ. € έναντι 37,9 χιλ. € ευρώ ανά εργαζόμενο).

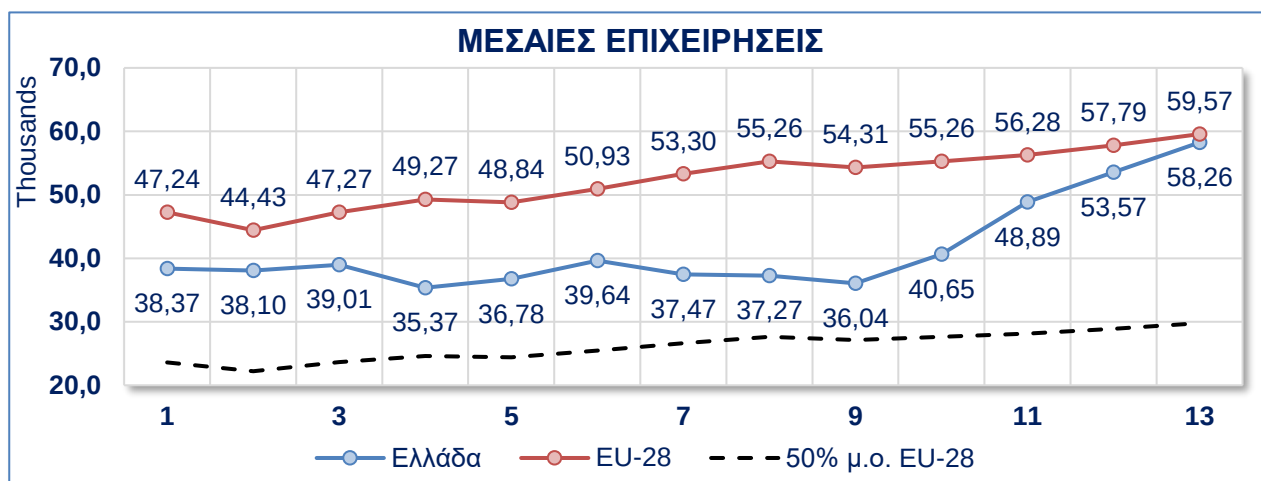

Πίνακας 8: Πολύ μικρές επιχειρήσεις

Σε αντίθεση, η παραγωγικότητα των μικρών επιχειρήσεων (Πίνακας 9) ξεπερνάει το 50% της Ε.Ε. και των μεσαίων (Πίνακας 10) το 97,8% του μέσου όρου της Ε.Ε..

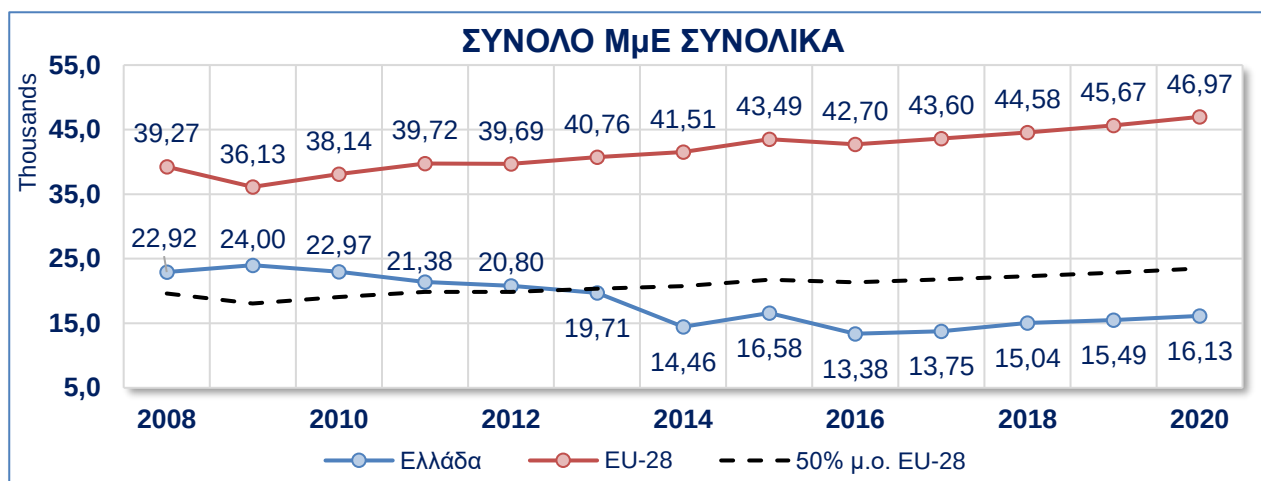

Πίνακας 9: Παραγωγικότητα μικρών επιχειρήσεων

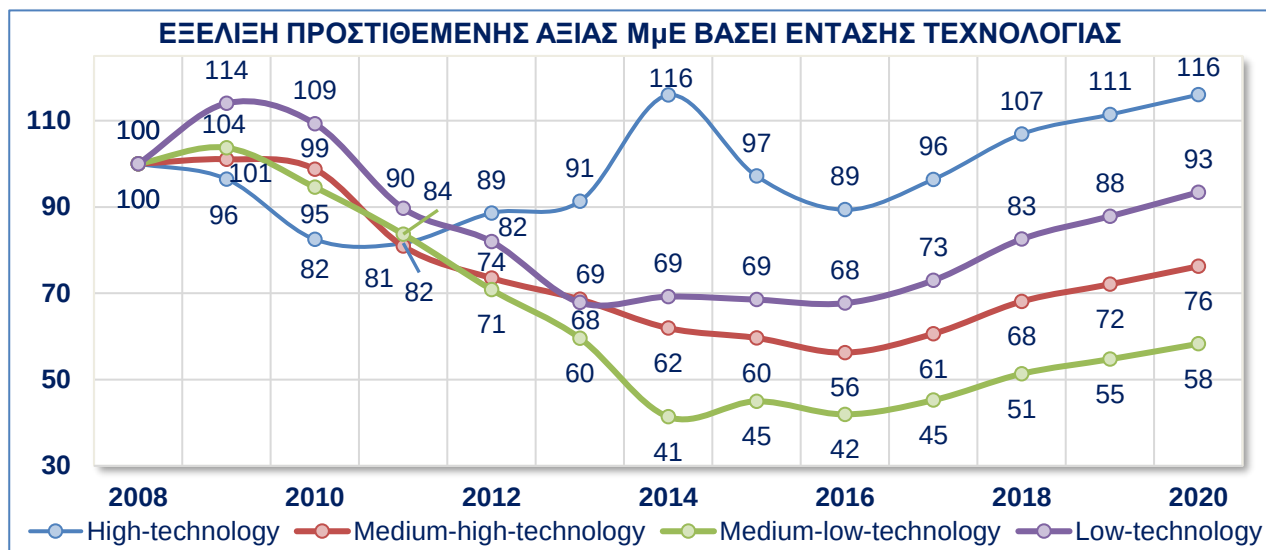
Πίνακας 10: Παραγωγικότητα μεσαίων επιχειρήσεων

Συνολικά (Πίνακας 11), είναι μόλις στο 34% του μέσου όρου της Ε.Ε. (ενδεικτικά αναφέρουμε στην Ελλάδα είναι 15,5 χιλ. €, στην Ε.Ε. 44,6 χιλ. €, στην Ιταλία 42 χιλ. € και στην Ιρλανδία 91 χιλ. €).

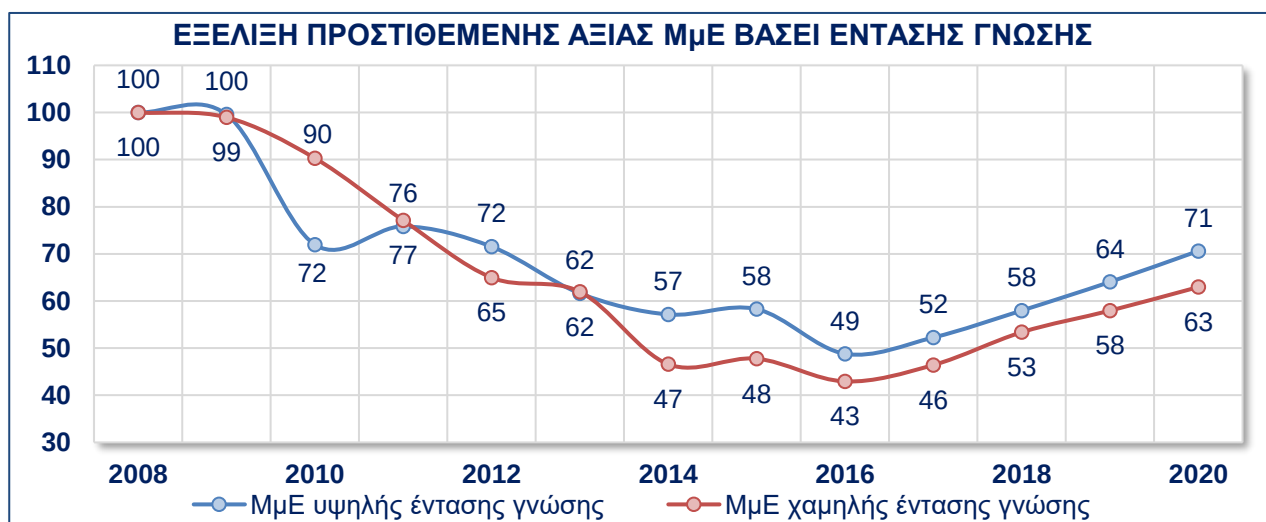
Πίνακας 11: Συνολική παραγωγικότητα ΜμΕ

Τα τελευταία χρόνια περιορίζεται η τεχνολογική εστίαση των ΜμΕ. Παρατηρήθηκε μείωση της προστιθέμενης αξίας των ΜμΕ μέσης-υψηλής τεχνολογίας μέσα στην κρίση της τάξης του 30%, μία μείωση δυσανάλογη. Το χαμένο έδαφος φαίνεται να καλύπτεται τη τελευταία διετία. (Πίνακας 12)

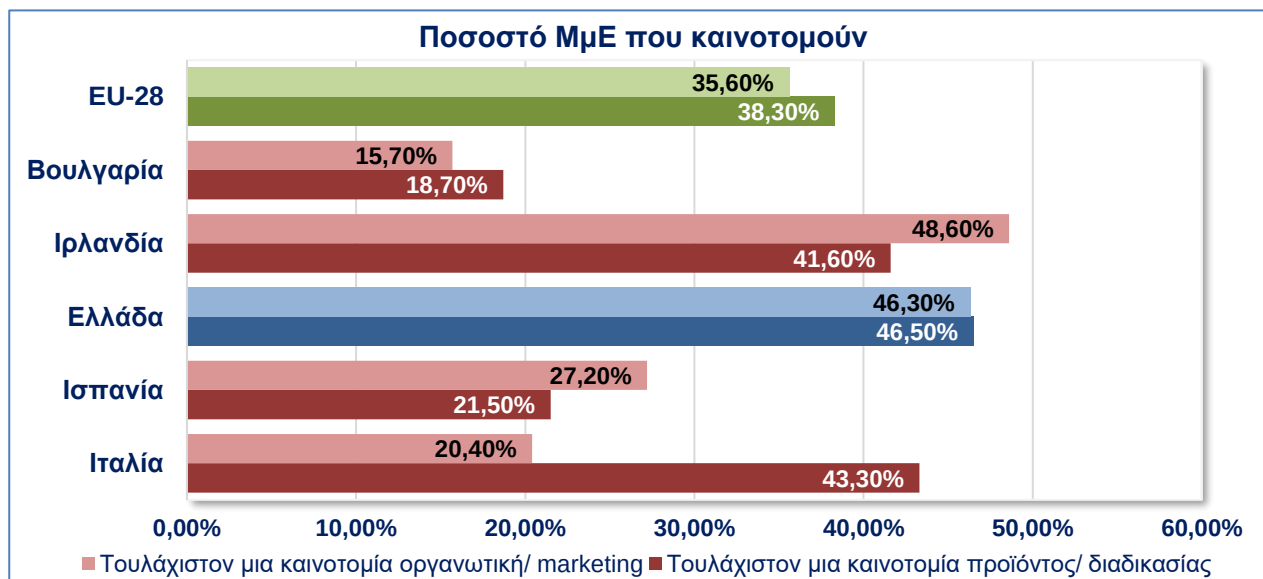
Πίνακας 12: Τεχνολογική εστίαση ΜμΕ, σε σχέση με το 2018

Αντίστοιχα, τόσο οι ΜμΕ υψηλής έντασης γνώσης, όσο και οι χαμηλής, παρουσίασαν σημαντική πτώση ως προς την προστιθέμενη αξία τους, με αποτέλεσμα να παραμένουν σε επίπεδα χαμηλότερα του 2010 (Πίνακας 13).

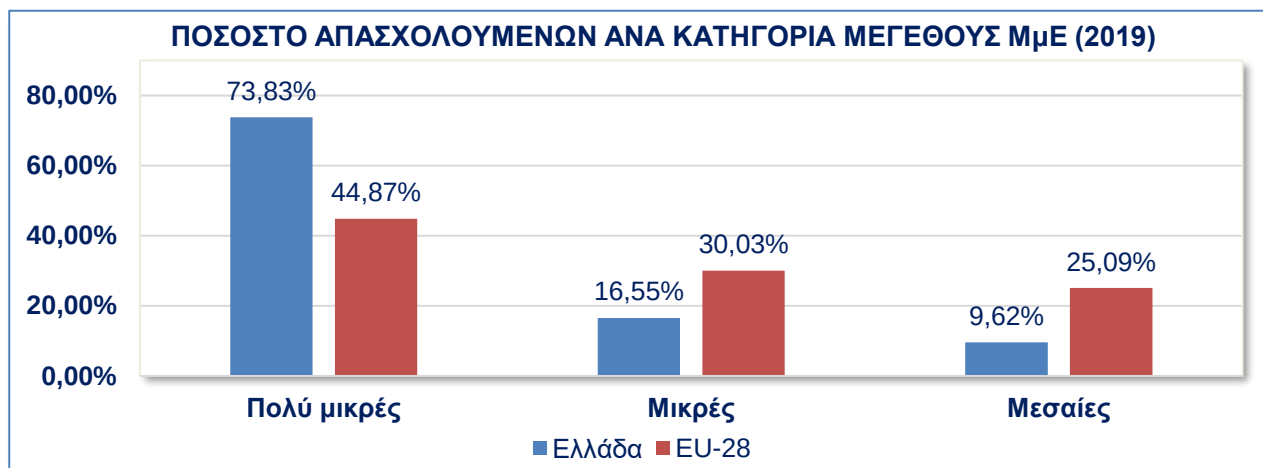
Πίνακας 13: Προστιθέμενη αξία ΜμΕ βάσει έντασης γνώσης, σε σχέση με το 2018

Η κρίση οδήγησε τις ΜμΕ να καταφύγουν στην καινοτομία ως μέσο ανάπτυξης, σημειώνοντας επίδοση άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου στο δείκτη επιχειρήσεων (Πίνακας 14) που αναπτύσσουν καινοτόμα προϊόντα ή/ και διαδικασίες.

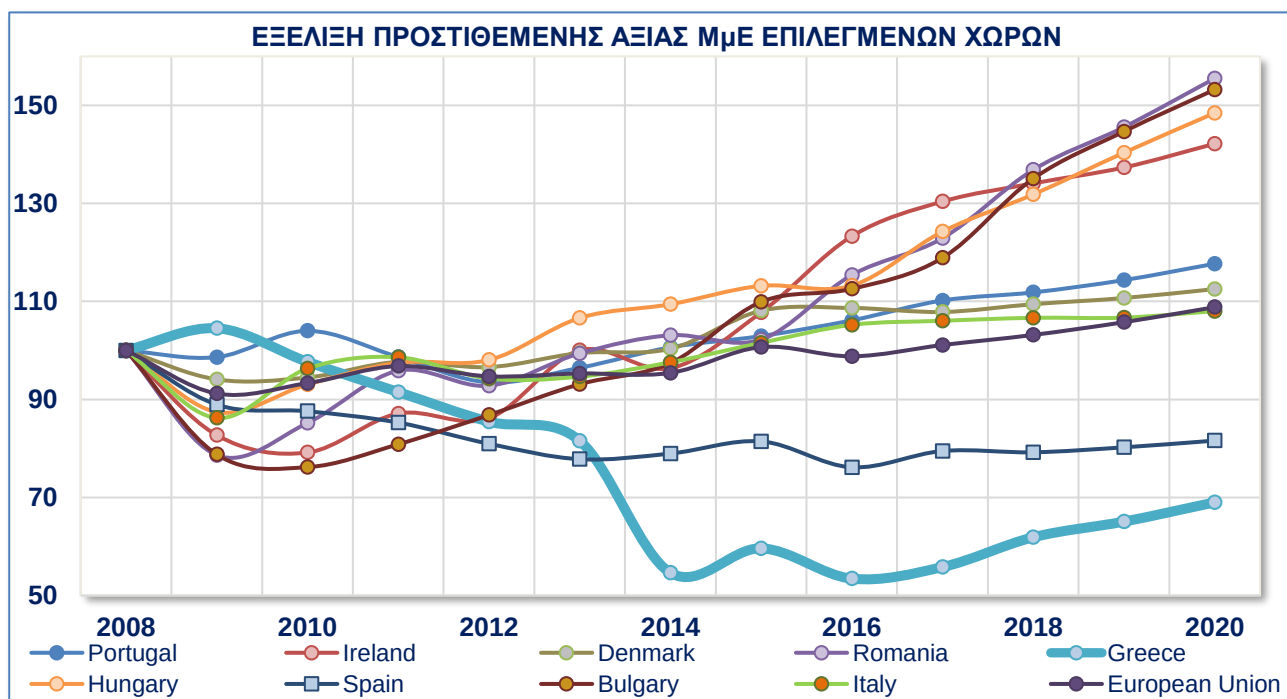
Πίνακας 14: Ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ΜμΕ

Παραμένει χαμηλός ο αριθμός απασχολούμενων στις επιχειρήσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας. Ενδεικτικά, στην Ελλάδα, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, αριθμούν περί τις 838.137, αντιστοιχούν στο 97,7%, απασχολούν περί το 7% περισσότερο προσωπικό σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις έχουν επανακτήσει το χαμένο έδαφος, υπερκερνώντας οριακά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις απασχολούν πλέον του 70% του ανθρώπινου δυναμικού, σε σχέση με το 45% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αντίστοιχα, οι μεσαίες επιχειρήσεις, που χαρακτηρίζονται από υψηλότερη προστιθέμενη αξία, απασχολούν μόλις 9,6% έναντι 25,5% της EU-28. (Πίνακας 15)

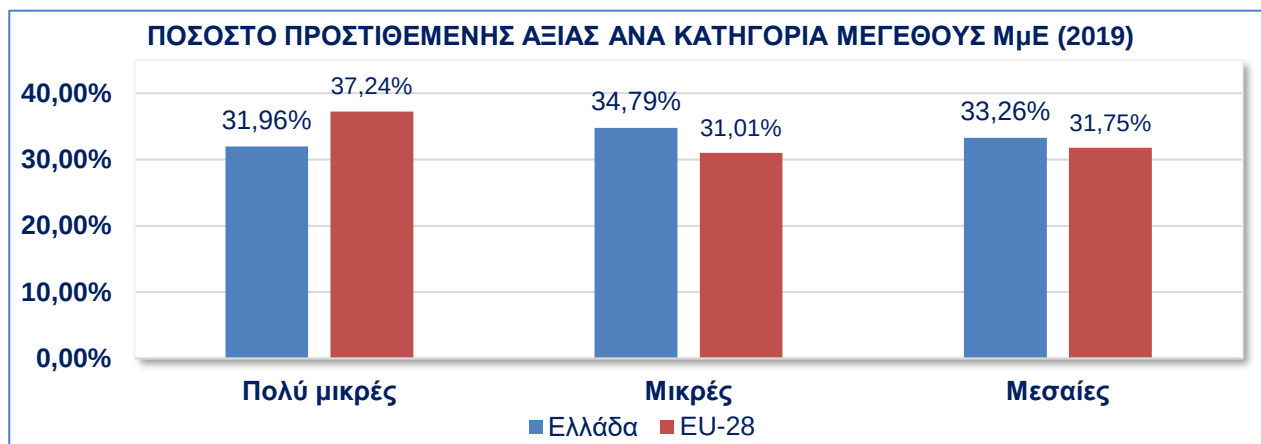
Πίνακας 15: Ποσοστό απασχολούμενων ανά κατηγορία μεγέθους ΜμΕ

Χαμηλή παραμένει η προστιθέμενη αξία των ΜμΕ, ενδεικτικά στο 34% του μέσου όρου της Ε.Ε.. Στο ακόλουθο διάγραμμα αποτυπώνεται η πορεία της προστιθέμενης αξίας των ελληνικών ΜμΕ σε αντιδιαστολή με επιλεγμένες χώρες. Η προστιθέμενη αξία έχει σχεδόν πέσει στο μισό με κάποια δειλά σημάδια ανάκαμψης τη τελευταία διετία. (Πίνακας 16)

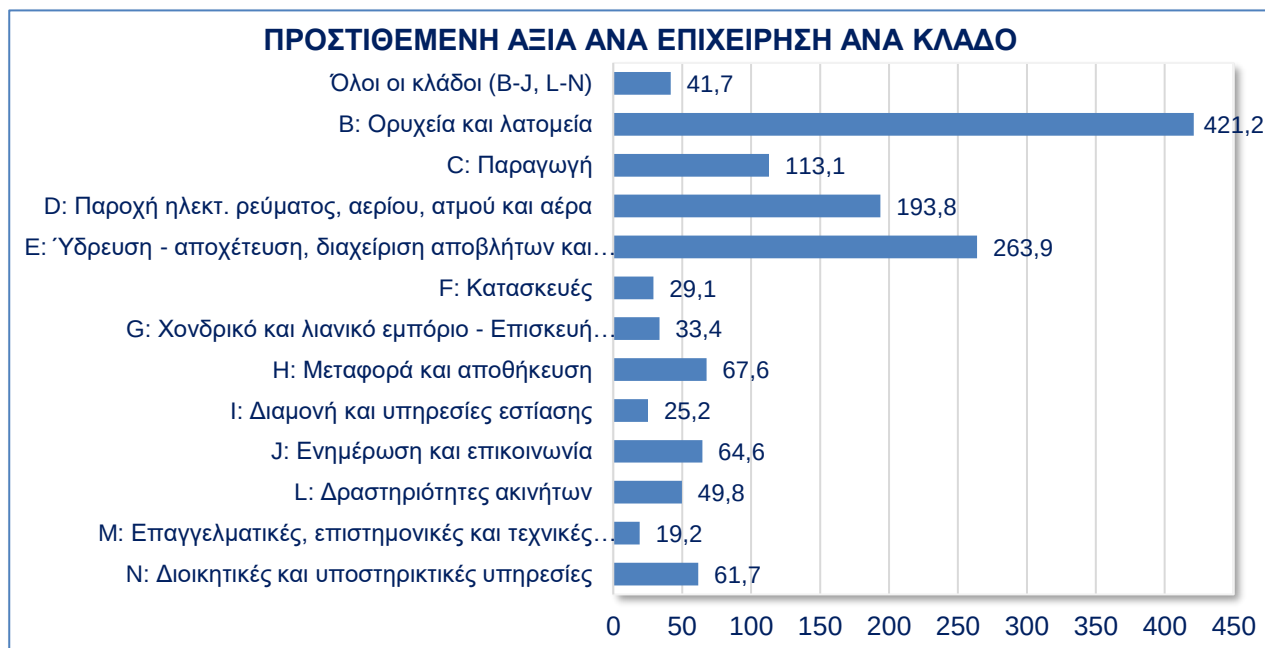
Πίνακας 16: Προστιθέμενη αξία ΜμΕ επιλεγμένων χωρών, σε σχέση με το 2018

Στο μείγμα των ΜμΕ οφείλεται ως ένα μεγάλο βαθμό και η διαφορά της προστιθέμενης αξίας σε σχέση με την Ευρώπη (Πίνακας 17). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, με προστιθέμενη αξία κάτω από 18% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, συμμετέχουν κατά 31,96% στη συνολική προστιθέμενη αξία, σε σχέση με 37,24% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

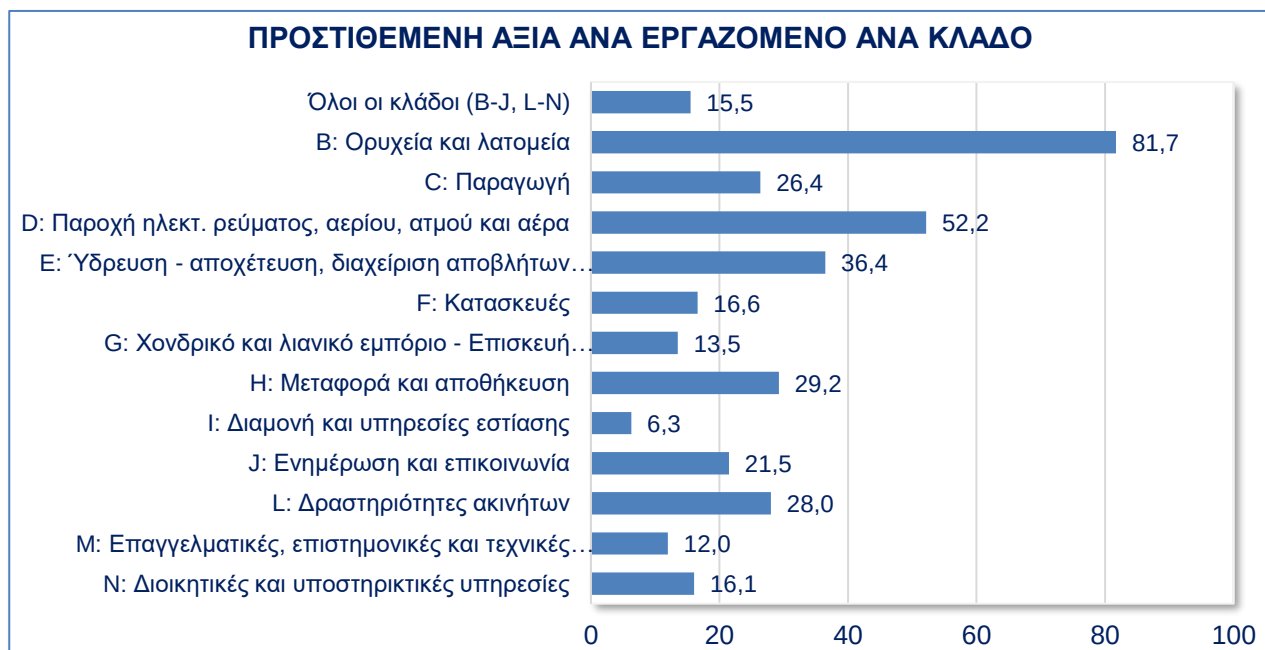

Πίνακας 17: Προστιθέμενη αξία ανά κατηγορία μεγέθους ΜμΕ

Ακολούθως, αποτυπώνεται η προστιθέμενη αξία ανά κλάδο δραστηριοποίησης (Πίνακας 18), ανά επιχείρηση και ανά εργαζόμενο (Πίνακας 19), σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία

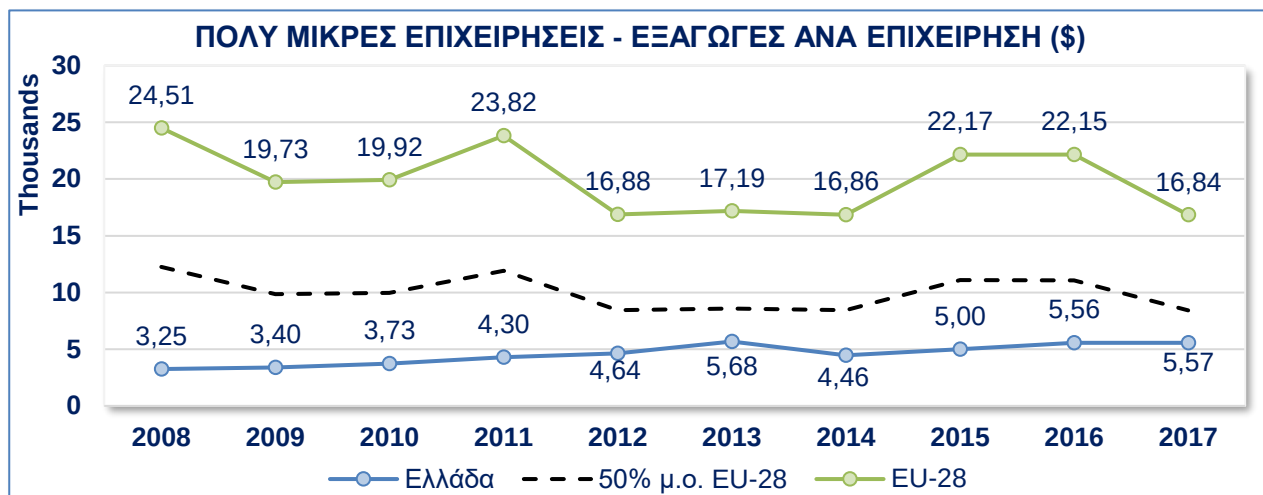

Πίνακας 18: Προστιθέμενη αξία ανά επιχείρηση, ανά κλάδο

Πίνακας 19: Προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο, ανά κλάδο

Οι ΜμΕ έχουν περιορισμένες εξαγωγές με λίγες εξαγωγικές επιχειρήσεις. Εξάγουν, έστω και περιστασιακά, μόλις 19.720 πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (2,5% του συνόλου). Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα βρίσκονται πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (στο 53% και 59% του ευρωπαϊκού μέσου οι εξαγωγές ανά εταιρεία). Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, υστερούν σημαντικά (στο 25% του ευρωπαϊκού μέσου όρου). Στο ακόλουθο διάγραμμα (Πίνακας 20) αποτυπώνεται η πορεία των εξαγωγών των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Η χαμηλή επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων διατηρείται στο σύνολο της δεκαετίας.

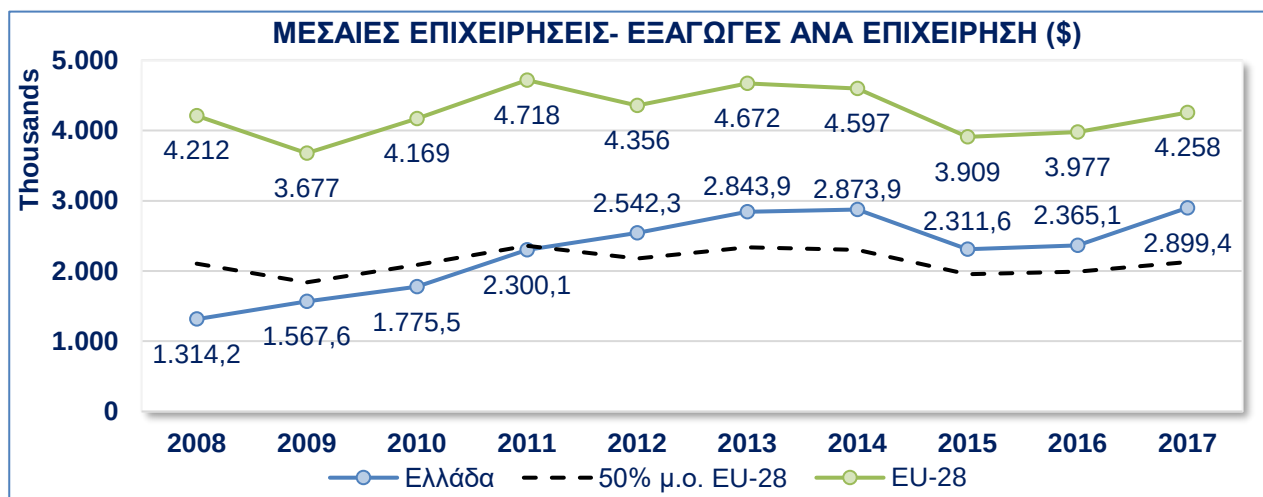

Πίνακας 20: Εξαγωγική πορεία πολύ μικρών επιχειρήσεων

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν μία αύξηση των εξαγωγών (Πίνακας 21) με τις μεσαίες να εμφανίζουν προοπτική προσέγγισης του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε βάθος 10ετίας (Πίνακας 22).

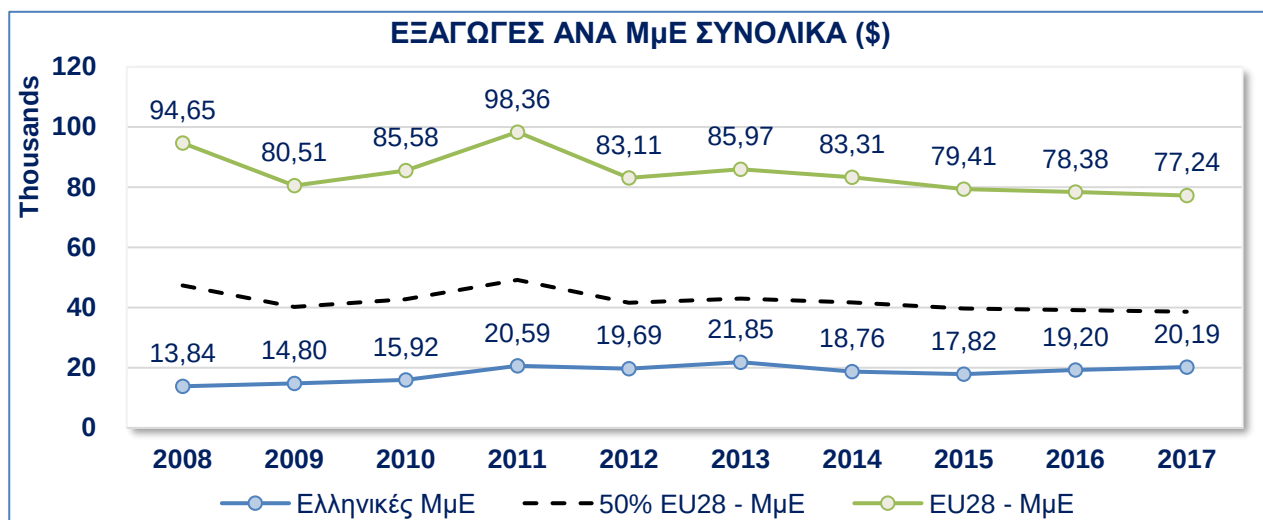

Πίνακας 21: Αύξηση εξαγωγών μικρών επιχειρήσεων (\$ ανά επιχείρηση)

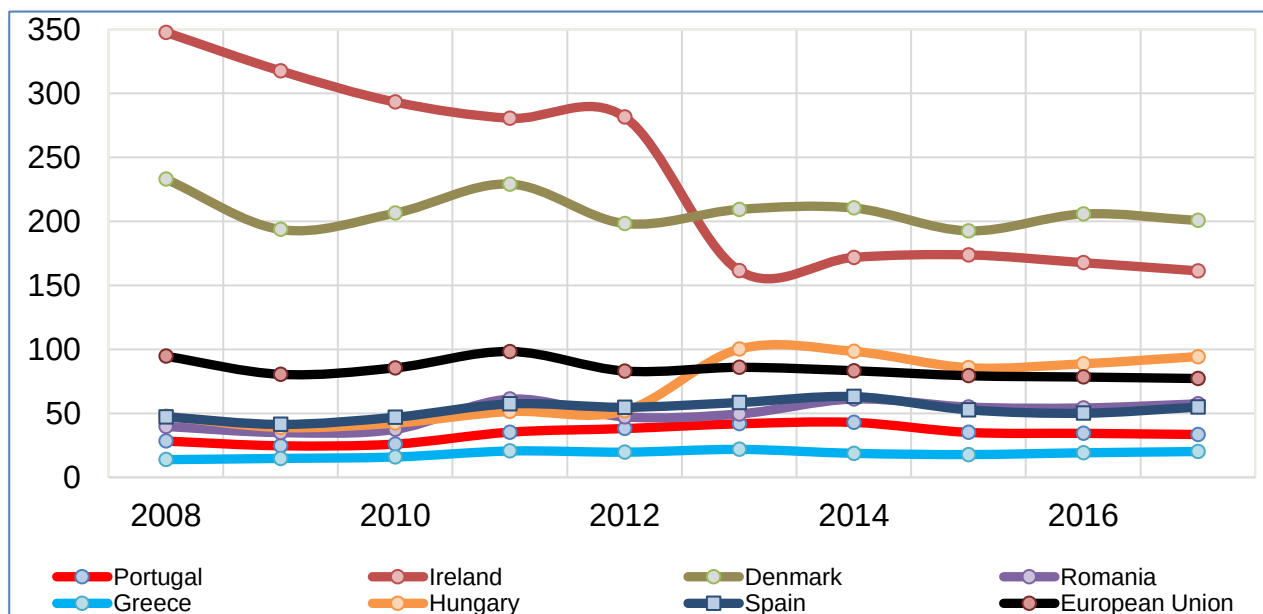

Πίνακας 22: Αύξηση εξαγωγών μεσαίων επιχειρήσεων (\$ ανά επιχείρηση)

Οι χαμηλές επιδόσεις των πολύ μικρών επιχειρήσεων κρατάνε σε σημαντική απόσταση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο τη συνολική επίδοση των ελληνικών ΜμΕ (Πίνακας 23α και 23β).

Πίνακας 23α: Εξαγωγές ανά ΜμΕ συνολικά

Πίνακας 23β: Εξαγωγές ανά ΜμΕ συνολικά, συγκριτικά με επιλεγμένες χώρες της ΕΕ (τιμές σε €δισ)

Οι ΜμΕ παραμένουν αποκομμένες από διεθνείς παραγωγικές αλυσίδες. Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δε συμμετέχουν ενεργά σε διεθνή παραγωγικά δίκτυα. Το 24% των εξαγωγών αποτελούν προϊόντα του βιομηχανικού τομέα, το 16% των πετρελαιοειδών, ενώ το 50% αντιστοιχεί σε παροχή υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένου και του τουρισμού).

Συνεχίζεται η στασιμότητα, έλλειψη δυναμικής και απουσία νέων προσπαθειών, όπως αποτυπώνεται από την ηλικία της μέσης επιχείρησης. Μόλις 25% των ελληνικών επιχειρήσεων είναι ηλικίας κάτω των 3 ετών, έναντι 43% στην Ιρλανδία. Σχεδόν το 50% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι γηραιότερες των 10 ετών, με αυτές άνω των 6 ετών να φτάνουν το 60%.

Ως αποτέλεσμα, οι ΜμΕ παραμένουν χωρίς προοπτική μεγέθυνσης, φαινόμενο που προϋπήρχε της κρίσης. Επιχειρηματίες αρχικών σταδίων, το 2015, δήλωσαν κατά 87% πως δεν προτίθενται να προσλάβουν περισσότερους από 5 εργαζόμενους την επόμενη πενταετία (έρευνα GEM). Η τάση προϋπήρχε της κρίσης (71% το 2006). Στην Ελλάδα, μόλις το 4,1% εκτιμά ότι θα συνεισφέρει περισσότερες από 10 θέσεις απασχόλησης, ενώ, σε χώρες της Ε.Ε., το ποσοστό κυμαίνεται στο 15%.

3. Τα παραγωγικά οικοσυστήματα στην Ελλάδα

Για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό πολιτικής και την κατάρτιση προτάσεων για την περιφέρεια χρειάζεται η ρεαλιστική αποτύπωση του βιομηχανικού ιστού που την απαρτίζει. Για το σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία χαρτογράφησης των περιφερειακών βιομηχανικών οικοσυστημάτων όπως προέκυψαν από τη μελέτη του IOBE και του ΕΒΕΟ (η μελέτη [εδώ](#)). Το βασικό συμπέρασμα είναι πως τα παραγωγικά οικοσυστήματα χαρακτηρίζονται από έλλειψη συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, ενώ από τα στοιχεία της μελέτης προκύπτουν οι πραγματικές ανάγκες της βιομηχανίας και θέτονται εύλογα ερωτήματα τόσο ενόψει της 4ης βιομηχανικής επανάστασης αλλά και ενόψει του σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027. Τα βασικά ερωτήματα που αφορούν στην καρδιά του σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ ακολουθούν.

Ο σχεδιασμός του νέου ΕΣΠΑ πρέπει να λάβει υπόψη αυτές τις διαπιστώσεις, ώστε σε περιφερειακά προγράμματα να έχουν πραγματική περιφερειακή εξειδίκευση αλλιώς δεν έχουν λόγω ύπαρξης.

Ανταποκρίνονται οι σημερινές πολιτικές περιφερειακής εξειδίκευσης στις πραγματικές λειτουργικές ανάγκες της βιομηχανίας στην περιφέρεια; Οι βιομηχανικές συνεργασίες στην παραγωγή προϊόντων, είναι περιορισμένες και δεν έχουν έντονη τοπική διάσταση. Στην παραγωγή τελικών προϊόντων οι τοπικές συνεργασίες (outsourcing) δεν ξεπερνούν το 3,6%, σε ενδιάμεσα προϊόντα το 4,7% και στη συσκευασία το 3,5%. Οι συνεργασίες εκτός περιφέρειας είναι 4,2%, 4,5% και 5,6% αντίστοιχα. Άρα, η περιφερειακή εξειδίκευση και η χρησιμότητα πολιτικών για αλυσίδες αξίας τοπικού ενδιαφέροντος είναι περιορισμένη μιας και η επιλογή θέσης μιας βιομηχανίας δεν εξαρτάται από αυτές.

Πίνακας 24: Outsourcing στην παραγωγική διαδικασία, συνολικά

Έχει υπάρξει αποτελεσματική η πολιτική της γενναιοδωρης χρηματοδότησης της Έξυπνης Εξειδίκευσης; Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις συνεργάζονται με ερευνητικά κέντρα σε όλη την επικράτεια, ανεξάρτητα από τον τόπο της έδρας τους. Οι συνεργασίες για έρευνα και καινοτομία είναι περιορισμένες, αλλά αναπτύσσονται εξίσου αποτελεσματικά είτε εντός είτε εκτός μιας περιφέρειας. Μόλις το 12,5% των τοπικών επιχειρήσεων (ανεξαρτήτως μεγέθους) συνεργάζονται με τοπικά ερευνητικά κέντρα. Στην Κρήτη, αν και το 31,3% των επιχειρήσεων αναγνωρίζει τη σημασία των ερευνητικών συνεργασιών, μόνο το 15,5% συνεργάζεται με τοπικό ερευνητικό ίδρυμα. Στην Πελοπόννησο - Δυτική Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό είναι 9,5%. Δηλαδή, η Έξυπνη Εξειδίκευση δεν απαιτείται να έχει περιφερειακά χαρακτηριστικά αλλά κυρίως παραγωγικά ώστε να συνδέει κοινά πεδία ενδιαφέροντος. Έτσι, θα μεγιστοποιηθεί η αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού και θα καλυφθούν οι σύνθετες ανάγκες της βιομηχανίας.

Έχουν αναπτυχθεί σταθερές συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις εντός και εκτός; Όχι ιδιαίτερα. Το 80% των ΜμΕ παραδίδουν τα προϊόντα τους στον επόμενο κρίκο της εμπορικής αλυσίδας και όχι σε άλλη βιομηχανική επιχείρηση, ως μέρος μιας παραγωγικής αλυσίδας (Πίνακας 25). Ενδεικτικά, η Πελοπόννησος - Δυτική Ελλάδα έχει ιδιαίτερα θετικό εμπορικό ισοζύγιο με το 75% των πωλήσεων έναντι 57% των αγορών της να γίνονται εκτός χωρικής ενότητας. Παρόλα αυτά, το 64% των πωλήσεων της κατευθύνεται προς ελληνικές ΜμΕ και το 71% των εξαγωγών της προς ΜμΕ του εξωτερικού, παρά τους τυχόν εμπορικούς, οικονομικούς και τιμολογιακούς κινδύνους. Τα αντίστοιχα ποσοστά στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, μια ισχυρά εξαγωγική περιοχή, είναι 53% και 55% αντίστοιχα.

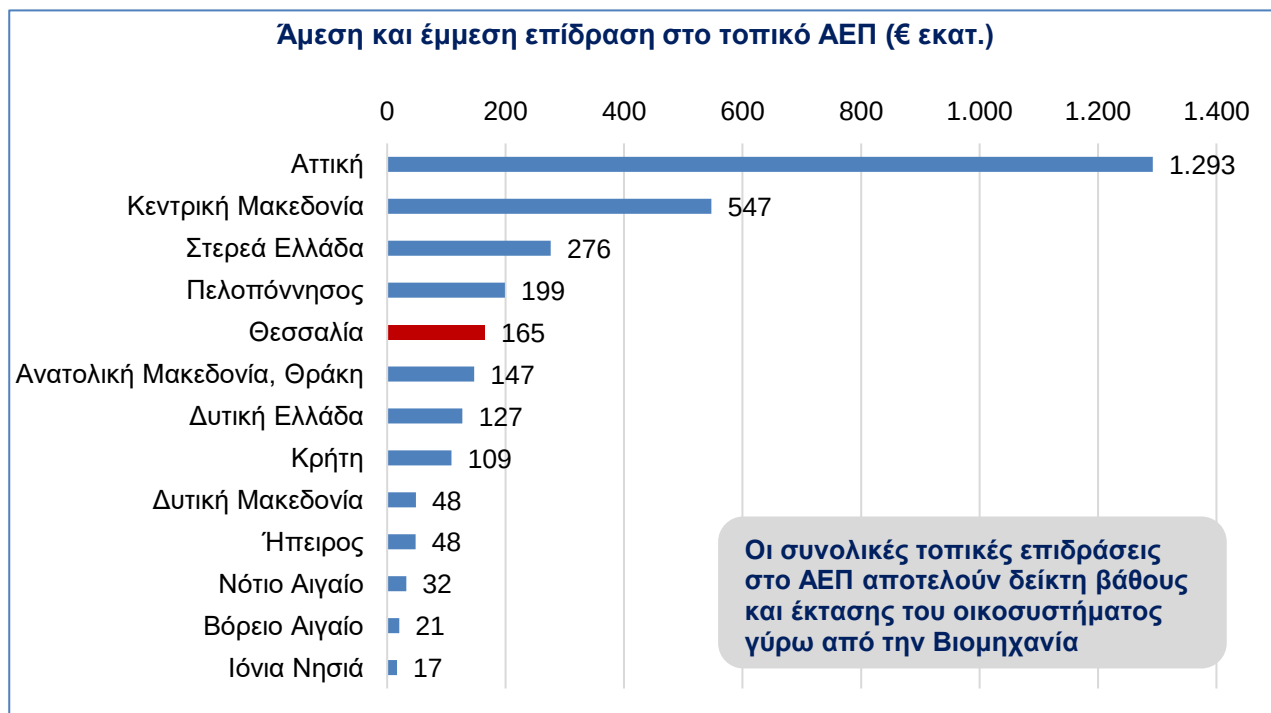

Πίνακας 25: % Επιχειρήσεων με συμμετοχή σε παγκόσμιες βιομηχανικές αλυσίδες

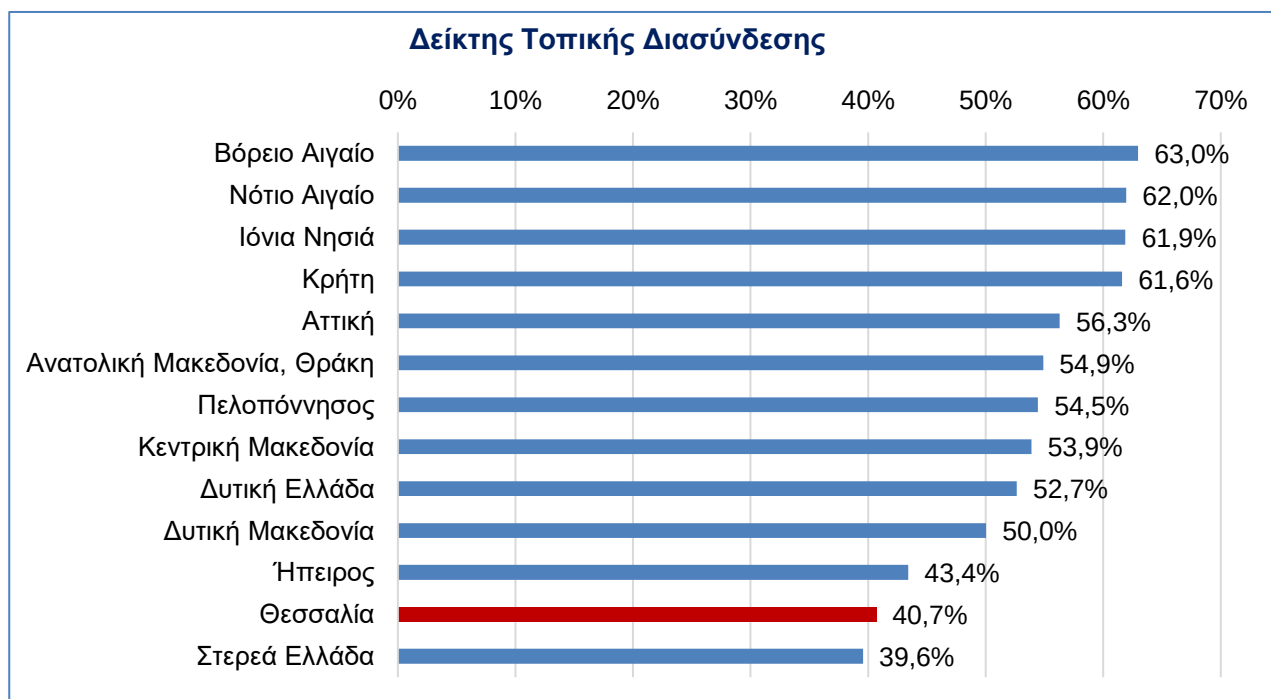
Συμβάλουν οι πολιτικές και τα εργαλεία περιφερειακής ανάπτυξης αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και στην άρση των οικονομικών ανισοτήτων; Οι σημαντικοί πόροι που έχουν διατεθεί (περίπου €7δισ. από το 2007 μέσω αναπτυξιακών νόμων και ΕΣΠΑ σε επιχειρήσεις μόνο), πρέπει να αποτιμηθούν στη βάση των αναγκών των επιχειρήσεων, αλλά και των κρίσιμων υποδομών. Για τις επιχειρήσεις, οι ανάγκες αφορούν πρωτίστως πολιτικές: (α) για μεγέθυνση μέσα από την καθετοποίηση και (β) για συνεργασίες σε όλη την επικράτεια. Τα τοπικά οικοσυστήματα δεν αποτελούν για τη βιομηχανία καταλύτες ανάπτυξης ή σημαντικές προστιθέμενης αξίας. Μόλις το 45% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι οι τοπικές συνεργασίες βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων, μόλις το 33% θεωρεί ότι μια πιθανή συνεργασία βελτιώνει την προώθηση τους. Στην έρευνα και καινοτομία, σε μια μικρή γεωγραφικά χώρα, η πραγματική ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού και των συνεργειών με τη βιομηχανία, πρέπει να σχεδιάζεται ανεξαρτήτως φυσικής θέσης του ερευνητικού κέντρου.

Πως θα αντιμετωπιστεί η οικονομική και παραγωγική στασιμότητα; Το 50% των βιομηχανιών της περιφέρειας βρίσκεται σε οικονομική στασιμότητα, παρά τον ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό που έχει αναπτύξει το 43%. Ο κίνδυνος παραμένει ορατός αφού το 59% των επιχειρήσεων εμφανίζει σημαντική τεχνολογική επιβράδυνση και το 80% δεν δημιουργεί νέες επιχειρηματικές σχέσεις (πελάτες/ προμηθευτές). Επιπλέον, σημαντική είναι η αδράνεια στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Μόλις το 46,2% έχει θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, ανάπτυξης και επιβράβευσης. Οι ελλείψεις στις υποδομές παραμένουν σημαντικές, με τις μισές επιχειρήσεις να μη είναι ικανοποιημένες με τα δίκτυα μεταφορών, ενέργειας, τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης/αποχέτευσης.

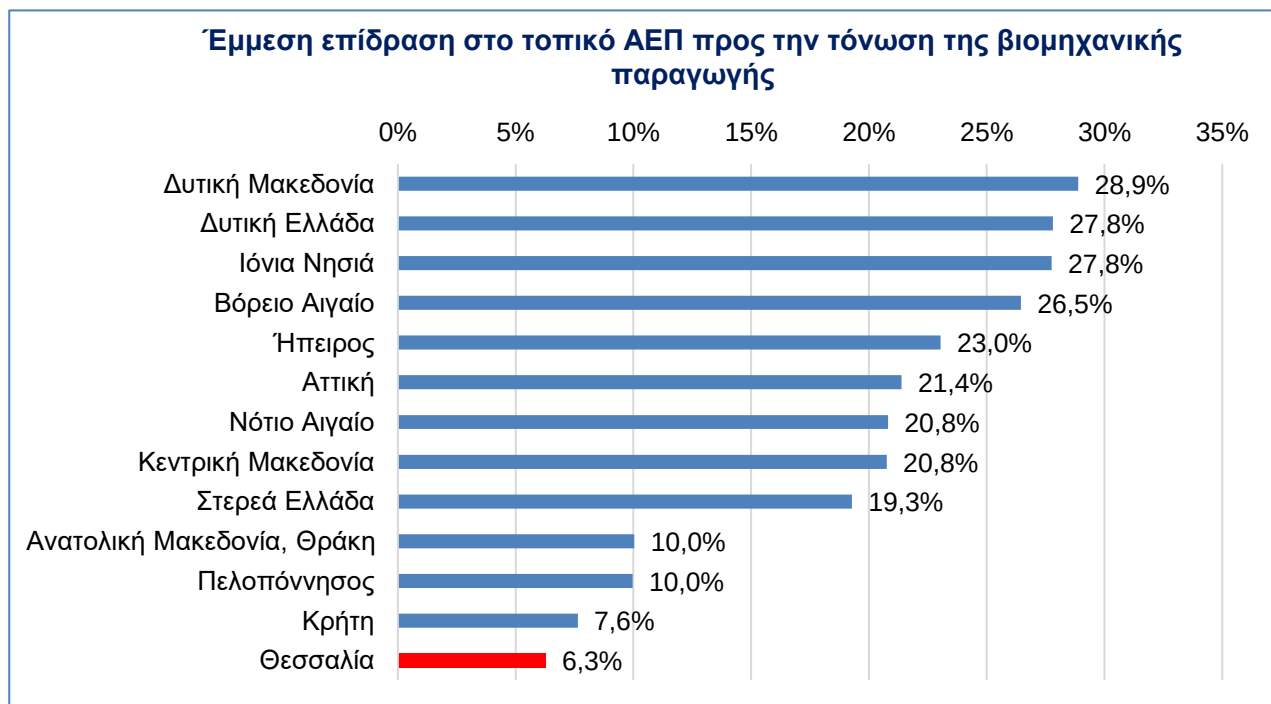
Ακολουθώντας αποτυπώνονται διαγραμματικά τα βασικά χαρακτηριστικά των περιφερειακών οικοσυστημάτων που συναντώνται στην ελληνική επικράτεια (Πίνακες 26, 27, 28).

Πίνακας 26: Άμεση και έμμεση επίδραση στο τοπικό ΑΕΠ (€ εκατ.)

Πίνακας 27: Δείκτης Τοπικής Διασύνδεσης

Πίνακας 28: Επίδραση στο τοπικό ΑΕΠ (τόνωση βιομηχανικής παραγωγής)

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω ευρήματα, το κεντρικό ερώτημα στο σχεδιασμό του νέου ΕΣΠΑ είναι το **πώς οι δημόσιες πολιτικές και τα χρηματοδοτικά εργαλεία δημιουργούν προϋποθέσεις για προσαρμογή στην 4η βιομηχανική επανάσταση και την αποθάρρυνση αναβίωσης σχεδόν απαξιωμένων δραστηριοτήτων.**

Η Βιομηχανία 4.0 αναδεικνύει την ανάγκη -και τον τρόπο- μιας άλλης προσέγγισης. Σε όρους διασυνδέσεων, το μικρό γεωγραφικό μέγεθος της χώρας μπορεί να μετατραπεί σε πλεονέκτημα. Στη Βιομηχανία 4.0 η φυσική γειτνίαση δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Άρα, ούτε είναι αναγκαία η (έτσι και αλλιώς περιορισμένη) περιφερειακή εξειδίκευση στην Ελλάδα. **Με ψηφιακές τεχνολογίες που διασυνδέουν απομακρυσμένες εγκαταστάσεις σε πραγματικό χρόνο και με αδιάκοπη ροή πληροφορίας, η Βιομηχανία 4.0 διευκολύνει και την καθετοποίηση, και τις επιχειρηματικές συνεργασίες ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης.** Παράλληλα, καταργεί τα γεωγραφικά σύνορα και επαναπροσδιορίζει την ανάγκη τοπικών συστάδων (clusters) αναδιατάσσοντας τα βιομηχανικά δίκτυα και εξελίσσοντας την επικράτεια σε μια **ενιαία βιομηχανική χωρική ενότητα**. Έτσι, η βιομηχανία στην περιφέρεια εξαρτάται όλο και περισσότερο από τεχνολογίες και υποδομές δια-περιφερειακής συνεργασίας και λιγότερο από αλυσίδες αξίας τοπικού εύρους. Οι πολιτικές βιομηχανικής αναζωογόνησης στην περιφέρεια, αλλά και ο σχεδιασμός του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, είναι σημαντικό να αντανακλούν αυτή τη διαπίστωση, για να μην αναλωθούν πόροι σε προσπάθειες χωρίς προστιθέμενη αξία για την αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας.

Προκύπτουν συνεπώς **πέντε προτεραιότητες για την στήριξη της Βιομηχανίας 4.0** στην περιφέρεια, τις οποίες το ΕΣΠΑ πρέπει να λάβει υπόψη του.

1. Ενίσχυση των δια-περιφερειακών σχέσεων στην παραγωγή με ψηφιακές τεχνολογίες, επιλογή που διαφαίνεται κρισιμότερη από την περιφερειακή εξειδίκευση
2. Ταχεία διείσδυση σε αγορές εκτός περιφέρειας μιας και όλες οι χωρικές ενότητες παραμένουν εστιασμένες στην τοπική αγορά
3. Στήριξη των ΜμΕ σε σταθερές B2B συνεργασίες με μεγαλύτερες επιχειρήσεις εντός και εκτός Ελλάδας
4. Επικαιροποίηση του ερευνητικού χάρτη της χώρας και διευκόλυνση της κινητικότητας των ερευνητών, ώστε οι σύνθετες τεχνολογικές ανάγκες της βιομηχανίας να καλύπτονται από ερευνητικά κέντρα όλης της επικράτειας, όχι μόνο της περιφέρειας.
5. Εγκαιρη αντιμετώπιση της οικονομικής στασιμότητας με επενδύσεις τεχνολογικής αναβάθμισης των γραμμών παραγωγής αλλά και καλύτερες τοπικές υποδομές.

Οι προκλήσεις που προκύπτουν για την ελληνική βιομηχανία είναι σύνθετες και πολύπλευρες και πρέπει να προχωρήσει ο σχεδιασμός και η εφαρμογή συνεκτικών πολιτικών μετασχηματισμού της βιομηχανίας για τη νέα εποχή. Αν καθυστερήσουμε κι άλλο, τότε η βιομηχανία της περιφέρειας κινδυνεύει να βρεθεί με εμφανές ανταγωνιστικό και παραγωγικό μειονέκτημα.

4. Multiannual Financial Framework (MFF)

Το Multiannual Financial Framework (MFF) - Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) είναι ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ. Καθορίζει τα όρια των δαπανών της ΕΕ - συνολικά καθώς επίσης και για διάφορους τομείς δραστηριοτήτων - για μια περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Τα πρόσφατα ΠΔΠ κάλυπταν συνήθως επτά έτη. Το επόμενο ΠΔΠ, που διαδέχεται αυτό της περιόδου 2014-2020, θα καλύπτει τα έτη 2021-2027. Εντεκα θεματικοί στόχοι που χρησιμοποιήθηκαν την περίοδο 2014-2020 απλουστεύτηκαν σε πέντε σαφείς στόχους πολιτικής για το ΠΔΠ 2021-2027:

1. Μια εξυπνότερη Ευρώπη – καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός.
2. Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.
3. Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη – κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ.
4. Μια πιο κοινωνική Ευρώπη – υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
5. Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της – βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες.

Μεταξύ 65% - 85% των πόρων κάθε κράτους κατευθύνονται στους δυο πρώτους στόχους, ενώ αυξάνονται και τα ποσοστά συγχρηματοδότησης (αν και για την Ελλάδα ήταν ήδη συχνά 100%). Η νέα λογική χρηματοδότησης στην ΕΕ εστιάζει στα εξής:

- Σύνδεση χρηματοδότησης με αποτελέσματα και απομάκρυνση από το μοντέλο πιστοποίησης κάθε δαπάνης.
- Ενίσχυση διαπεριφερειακών συνεργασιών για τη δημιουργία ευρωπαϊκών αλυσίδων αξίας σε τομείς προτεραιότητας (big data, βιο-επιστήμες, αποδοτικότητα φυσικών πόρων, διασυνδεσιμότητα και σύγχρονη μεταποίηση).
- Ανακύκλωση χρηματοδότησης (πχ δάνεια αντί για επιχορηγήσεις) και απλοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων

Επίσης, προτείνεται η δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Λειτουργίας Σταθεροποίησης των Επενδύσεων για προστασία των δημόσιων επενδύσεων σε περίπτωση μεγάλων ασύμμετρων κλυδωνισμών, και ταχύτερη ανάκαμψη. Το νέο αυτό μέσο είναι για κράτη μέλη της Ευρωζώνης και τις χώρες που συμμετέχουν στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ). Η νέα λειτουργία θα συμπληρώνει τα υφιστάμενα εργαλεία σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με δάνεια αντιστήριξης έως 30 δισ. ευρώ εγγυημένα από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και θα περιλαμβάνει μια συνιστώσα επιδοτήσεων για την πλήρη κάλυψη του κόστους των τόκων (Ταμείο Στήριξης της Σταθεροποίησης).

5. Η αρχιτεκτονική του νέου ΕΣΠΑ

Οι πολιτικές και τα εργαλεία του ΕΣΠΑ 2021-2017, στη νέα προγραμματική περίοδο πρέπει να έχουν ως κεντρική επιδίωξη την αντιστροφή των σημαντικών ανταγωνιστικών ελλειμμάτων, ώστε οι ελληνικές ΜμΕ να συγκλίνουν με τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Πολλές χώρες της Ε.Ε. αντιμετώπισαν ανάλογες αδυναμίες με στρατηγική επιλογή την παραγωγική μεγέθυνση. Υπάρχουν παραδείγματα χωρών που πετυχαίνοντας μείωση κατά 5% των στάσιμων επιχειρήσεων, αύξησαν 1% το ΑΕΠ τους. Ανάλυση της ΕΥ (βλέπε σύνοψη εδώ και ανάλυση εδώ) επιβεβαιώνει ότι οι ΜμΕ που άντεξαν στην κρίση διέθεταν συγκεκριμένα στοιχεία ανταγωνιστικότητας που τους επέτρεψε να επιβιώσουν.

5.1 Βασική επιδίωξη η παραγωγική μεγέθυνση

Είναι επιβεβλημένη η μετάβαση του νέου ΕΣΠΑ στις «πολιτικές παραγωγικής μεγέθυνσης», ανάλογες του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού, ώστε να διασφαλιστεί η επιβίωση και η επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης των ΜμΕ.

Οι ελληνικές μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις έχουν ανάγκη από ένα νέο μείγμα πολιτικών και εργαλείων, που θέτει σαν προτεραιότητα την παραγωγική και οικονομική μεγέθυνση τους. Η έννοια της παραγωγικής μεγέθυνσης πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη του σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027.

Για την επίτευξη της επιδίωξης αυτής, θα πρέπει να τεθεί μία σειρά από επιμέρους στόχους. Οι στόχοι αυτοί συνδέονται άμεσα με συγχρηματοδότηση και αποτελούν μέρος ενός συμφώνου για τις ΜμΕ. Οι επιμέρους στόχοι / πυλώνες προτείνονται ως εξής:

1. Βελτίωση του μεγέθους (πχ σε όρους προστιθέμενης αξίας, κύκλου εργασιών, κτλ) με εστίαση στην μεταποίηση και σε δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη της εξωστρέφειας.
3. Προσαρμογή στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης
4. Προώθηση των συμπράξεων και συγχωνεύσεων.
5. Εφαρμογή πράσινων πολιτικών και υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας
6. Κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.
7. Θεσμική ενδυνάμωση των συλλογικών φορέων να επιταχύνουν τη μεγέθυνση των ΜμΕ

Η ποσοτική και ποιοτική σύγκλιση με τον ανταγωνισμό στην ΕΕ μπορεί να επιταχυνθεί αν το ΕΣΠΑ θέσει τους ακόλουθους στόχους:

- Μεγέθυνση 2% των πολύ μικρών επιχειρήσεων (περίπου 16.000) σε μικρές επιχειρήσεις. Αυτό συνεπάγεται σύγκλιση στο 40% του ευρωπαϊκού μ.ο. (74% σήμερα) με 30.000 νέες θέσεις εργασίας.
- Αύξηση κατά τουλάχιστον 15% των μεσαίων επιχειρήσεων. Ανάπτυξη 350 μικρών επιχειρήσεων σε μεσαίες που συνεπάγεται δημιουργία περί των 36.000 νέων θέσεων εργασίας.
- Διπλασιασμός εξαγωγών των πολύ μικρών επιχειρήσεων. 40% βελτίωση εξαγωγικών επιδόσεων των μικρών επιχειρήσεων και 32% των μεσαίων. Αυτό συνεπάγεται σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό μ.ο.
- Ψηφιακός μετασχηματισμός και ψηφιακή σύγκλιση επιχειρήσεων (δείκτες DESI)
- Ενίσχυση έρευνας και ανάπτυξης για νέα καινοτόμα προϊόντα και διαδικασίες
- Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των επιχειρήσεων (βάσει στόχων ΕΣΕΚ)
- Επενδύσεις στην κυκλική οικονομία (βάσει στόχων ΕΣΕΚ)

5.2 Νέα λογική χρηματοδότησης

Οι πολιτικές του νέου ΕΣΠΑ πρέπει να μετατραπούν σε πολιτικές που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ή/και να διευρύνουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Για το σκοπό αυτό προτείνεται ένα ορθολογικό μείγμα αναπτυξιακών εργαλείων και ενισχύσεων. Ενδεικτικά:

- **Επιλέξιμες δαπάνες:** Ο κατάλογος των επιλέξιμων δαπανών δεν μεταβάλλεται. Ο υπολογισμός της μέγιστης ενίσχυσης επίσης συνεχίζει να γίνεται με τους ισχύοντες κανόνες. Αλλάζουν όμως οι προϋποθέσεις απόδοσης της ενίσχυσης.
- **Μέτρηση απόδοσης ως προϋπόθεση διάθεσης της ενίσχυσης:** Η απόδοση, η παραγωγική μεγέθυνση (πχ ROI, προστιθέμενη αξία, κύκλος εργασιών, μερίδια αγοράς, ψηφιακή ωριμότητα, μέγεθος επιχείρησης, προϊόντα καινοτομίας, κτλ) και η δημιουργία διατηρήσιμων θέσεων εργασίας είναι το κριτήριο διάθεσης της ενίσχυσης. Λεπτομέρειες σε παράρτημα.
- **Χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που ενθαρρύνουν την απόδοση και ανακυκλώνουν πόρους:** Χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων που επιβραβεύουν την απόδοση (και όχι τις δαπάνες), ενδεικτικά:
 - **Κατάργηση των προκαταβολών.** Οι επιχορηγήσεις σε «μετρητά» δεν ξεπερνούν το 10% και εστιάζουν στην ταμειακή διευκόλυνση έναρξης του έργου.

- Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση όπως τα δάνεια. Η επιχείρηση λαμβάνει δάνειο, με την ενίσχυση να εξοφλεί μέρος του δανείου (κυρίως τους τόκους) εφόσον επιτυγχάνονται στόχοι απόδοσης. Το εργαλείο βρίσκει εφαρμογή σε κάθε είδος κρατικής ενίσχυσης.
 - Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση όπως οι επιστρεπτές προκαταβολές. Η δικαιούμενη επιχορήγηση αποδεσμεύεται σταδιακά εφόσον επιτυγχάνονται στόχοι απόδοσης, αλλιώς επιστρέφεται.
 - Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση όπως η σταδιακή αποδέσμευση. Η δικαιούμενη επιχορήγηση αποδεσμεύεται σταδιακά (πχ αναλογικά) εφόσον επιτυγχάνονται στόχοι απόδοσης. Μπορεί να λειτουργήσει με τη μορφή λογαριασμών τύπου «escrow»
 - Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση όπως οι φορολογικές επιστροφές, εφόσον επιτυγχάνονται στόχοι απόδοσης.
 - Εγγυήσεις σε τράπεζες για (επιστρεπτέα) δάνεια, καλύπτοντας τμήμα του κινδύνου της επένδυσης.
 - Factoring ειδικά για επενδύσεις με εξωστρεφή χαρακτηριστικά με επιδότηση τμήματος του επιτοκίου προεξόφλησης (πχ τμήμα από 1%-50%).
 - Χρηματοδότηση συν-επένδυσης για ωριμότερες επενδύσεις επέκτασης δραστηριοτήτων, μεγέθυνσης παραγωγής, κτλ
 - Ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων μέσω ΟΑΕΠ
- Συνδυαστική χρηματοδότηση από λίγα προγράμματα, με ενσωμάτωση διαφορετικών πόρων και επιλέξιμων δαπανών, ώστε η ΜμΕ να μην αναγκάζεται να υποβάλει διαφορετικές προτάσεις σε διαφορετικά τομεακά ή/και περιφερειακά προγράμματα. Τα προγράμματα συνδυάζουν πόρους από διαφορετικά Ταμεία της ΕΕ. Η ΜμΕ δεν χρειάζεται να ξέρει την προέλευση των πόρων, παρά μόνο τους κανόνες και τις προϋποθέσεις ενίσχυσης
 - Λίγες προκηρύξεις, ανοικτής (ή έστω μεγάλης) διάρκειας, όπου οι ΜμΕ να μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις χωρίς χρονικό περιορισμό.

5.3 Κατηγορίες προγραμμάτων και δράσεων

Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στο σχεδιασμό του νέου πλαισίου αναφοράς. Η αρχιτεκτονική του θα πρέπει να στοχεύει στη μεγέθυνση, απομακρυνόμενο από το τομεακό χαρακτήρα των προηγούμενων πλαισίων και να χαρακτηρίζεται από τα εξής:

- Απαγκίστρωση από τον τομεακό σχεδιασμό και εστίαση στα θέματα και στις προκλήσεις των ΜμΕ.
- Στήριξη παραγωγικών δραστηριοτήτων όπως μεταποίηση και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας όπως ενδεικτικά οι ΚΑΔ 10, 11, 17, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 30, 41, 43, 46, 47, 52, 62).
- Απλή κατηγοριοποίηση δράσεων σε επίπεδα. Τα προγράμματα ανά κατηγορία να περιέχουν το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών από όλα τα διαθέσιμα ταμεία χρηματοδότησης ώστε η ΜμΕ να μπορεί να συνδυάζει πόρους ανεξάρτητα προέλευσης των ενισχύσεων. Ειδικότερα:
 - Γενική επιχειρηματικότητα με περιορισμένες όμως ενισχύσεις (20% περίπου)
 - Παραγωγική μεγέθυνση με εστίαση στην ταχύτερη ανάπτυξη (50% περίπου)
 - Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου, με έμφαση στη Βιομηχανία 4.0 (20% περίπου)
 - Ενίσχυση βιομηχανικών περιοχών που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση (10% περίπου),
- Σχεδιασμός παρεμβάσεων στο κατάλληλο επίπεδο (εθνικό, περιφερειακό).
 - Τα προγράμματα εθνικής εμβέλειας σχεδιάζουν και υλοποιούν τα προγράμματα γενικής επιχειρηματικότητας καθώς και τα προγράμματα παραγωγικής μεγέθυνσης
 - Τα περιφερειακά προγράμματα εστιάζουν σε αμιγώς τοπικές ανάγκες και εξειδικεύσεις παρά σε τοπική υλοποίηση προγραμμάτων εθνικής εμβέλειας. Εφόσον δεν προκύπτει εμφανώς τοπική εξειδίκευση, οι πόροι παραμένουν στα εθνικά προγράμματα.

5.4 Απλούστερες διαδικασίες

Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών, ως συνέπεια της εκτεταμένης γραφειοκρατίας, αποτελεί τροχοπέδη στην προσπάθεια των ΜμΕ για πρόσβαση στους κοινοτικούς πόρους. Στόχος θα πρέπει να είναι ο

περιορισμός της και η επιτάχυνση των διαδικασιών σε όλα τα στάδια. Το νέο ΕΣΠΑ καλείται να δώσει διέξοδο και να μειώσει τη γραφειοκρατία μέσα από τις εξής παρεμβάσεις:

- **Διασύνδεση του ΠΣΚΕ** με τα πληροφοριακά συστήματα του ΓΕΜΗ και του taxisnet. Ελαχιστοποίηση των απαιτούμενων δικαιολογητικών υποβολής. Ελαχιστοποίηση του χρόνου αξιολόγησης των προτάσεων – τα δικαιολογητικά θα αντλούνται από τα επίσημα μητρώα.
- **Επιλογή ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης:** Ενδεικτικά ένας ανά επιχειρησιακό πρόγραμμα και ένας ανά περιφέρεια.
- **Σαφή κριτήρια αξιολόγησης**, με στόχο την μείωση του χρόνου έκδοσης των αποτελεσμάτων.
- **Υπαρξη μακροχρόνιου σχεδιασμού και χρονοδιαγράμματος προκηρύξεων** σε εθνικό επίπεδο με ιδιαίτερη έμφαση στο χρόνο προκήρυξης και στις καταληκτικές τους ημερομηνίες,
- **Καθορισμός χρονοδιαγράμματος για όλα τα στάδια της προκήρυξης** (αξιολόγηση, ανακοίνωση αποτελεσμάτων, υπογραφή συμβάσεων, στάδια καταβολής χρηματοδοτήσεων κ.λπ.)
- **Τήρηση των προθεσμιών** ολοκλήρωσης κάθε σταδίου, η δημιουργία κεντρικού μητρώου των φορέων αντίστοιχου
- **Κατάργηση των παρατάσεων** σε όλα τα στάδια (υποβολή/ ολοκλήρωση).
- **Σταθεροποίηση μορφής, απαιτήσεων, διαδικασίας των προκηρύξεων, οδηγών εφαρμογής και χρηματοδοτικών σχημάτων.** Ειδικότερα:
 - Να αποφεύγεται η τροποποίηση των κειμένων των προκηρύξεων και των οδηγών εφαρμογής με αναδρομική ισχύ, ειδικά στις περιπτώσεις που οι τροποποιήσεις επιβάλουν ουσιαστικές μεταβολές στα εγκεκριμένα τεχνικά παραρτήματα των έργων.
 - Στις επιλέξιμες δραστηριότητες να συμπεριληφθούν και οι δράσεις συντονισμού του έργου (management), όπως στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά έργα.
 - Να καταστεί δυνατή η συμμετοχή στην Ομάδα Έργου έμπειρου επιστημονικού δυναμικού που δεν ανήκει στο τακτικό προσωπικό των δημόσιων φορέων, αλλά συμμετέχει από το στάδιο της υποβολής της πρότασης.

6. Πολύ-επίπεδη λογική διάθεσης πόρων

Οι διαφορετικές ανάγκες των ελληνικών επιχειρήσεων (ανά κλάδο, μέγεθος, γεωγραφική θέση, τεχνολογική ωριμότητα, κλπ.) πρέπει να εξυπηρετηθούν από διαφορετικά προγράμματα και εργαλεία. Η μέχρι τώρα έλλειψη εξειδικευμένης προσέγγισης αναδεικνύει τους αναπτυξιακούς περιορισμούς που έχουν εμποδίσει τη σύγκλιση των ελληνικών επιχειρήσεων με την Ε.Ε..

Τα παραδείγματα από την ΕΕ δείχνουν ότι η διαστρωμάτωση και διαφοροποίηση των προγραμμάτων και των εργαλείων επιταχύνει την ανάπτυξη, συμβάλει στην απαραίτητη κοινωνική συνοχή και ενισχύει τη δημιουργία παραγωγικών οικοσυστημάτων στην περιφέρεια.

Ο ΣΕΒ προτείνει το νέο ΕΣΠΑ να διαρθρωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε τομεακό και περιφερειακό πρόγραμμα να εξυπηρετεί διαφορετικούς, αλλά συγκεκριμένους, στόχους σύγκλισης.

6.1 Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος είναι τα εξής:

- **Τι είναι:** Προγράμματα αντιμετώπισης γενικών / οριζόντιων αναγκών των επιχειρήσεων (π.χ. γενικά θέματα ΤΠΕ, εξοπλισμού, ρευστότητα, κλπ.). Αποτελούν μια βάση, ώστε να αμβλύνονται οι μεγάλες οικονομικές/ παραγωγικές / περιφερειακές ανισότητες.
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Τα προγράμματα αυτά μπορούν να είναι κλαδικά, τομεακά, θεματικά, κλπ. λόγω του μεγάλου αριθμού ΜμΕ που παραδοσιακά συμμετέχουν.
- **Πώς στηρίζουν:** Με διατήρηση των υφιστάμενων κριτηρίων επιλεξιμότητας. Είναι ενισχύσεις περιορισμένου προϋπολογισμού (μέχρι 20%, συμπεριλαμβανομένου και των δράσεων κατάρτισης).
- **Τι χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ενίσχυση με τη μορφή επιχορήγησης.
- **Προϋποθέσεις χρηματοδότησης:** Διατήρηση υφιστάμενου πλαισίου

6.2 Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος είναι τα εξής:

- **Τι είναι:** Ενίσχυση ανταγωνιστικών χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων. Το μεγαλύτερο τμήμα του προϋπολογισμού (50%) να διατίθεται πλέον μέσω αυτών των προγραμμάτων. Βασικό κριτήριο για ένταξη και ενίσχυση, η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων ανταγωνιστικότητας. Έτσι, θα δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις που επιτυγχάνουν υψηλή ανάπτυξη (high growth), μεγέθυνση (ορισμός βάσει ΟΟΣΑ), βελτίωση παραγωγικότητας, κυκλική οικονομία, εξοικονόμηση ενέργειας, καινοτομία, ψηφιακό μετασχηματισμό, τεχνολογική ανάπτυξη, κοκ να έχουν πρόσβαση σε ανάλογους πόρους.
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Θεματικά αντί για κλαδικά προγράμματα. Ενδεικτικοί στόχοι, η δημιουργία υψηλής τεχνολογίας, ψηφιακός μετασχηματισμός, εξωστρέφεια, νέα προϊόντα, υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης, κυκλική οικονομία, εξοικονόμηση ενέργειας, κλπ.. Επίσης, τα προγράμματα είναι επαρκώς καθετοποιημένα, συγκεντρώνοντας χρηματοδότηση από πολλές πηγές για μεγαλύτερο εύρος αναγκών (π.χ. δεξιότητες, πάγιος εξοπλισμός, ΤΠΕ, R&D, προβολή, κλπ.).
- **Πώς στηρίζουν:** Συνδέοντας την ενίσχυση με την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων ανταγωνιστικότητας (αιρεσιμότητες). Οι στόχοι σε επίπεδο επιχείρησης (δηλαδή έργου) θα είναι σε ευθεία εξειδίκευση με τους στρατηγικούς στόχους για τη σύγκλιση των ελληνικών επιχειρήσεων με την Ε.Ε. Είναι προγράμματα εκτεταμένου προϋπολογισμού μέχρι το 50%.
- **Τι χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που ενθαρρύνουν την απόδοση (πχ δάνεια με μερική επιχορήγηση, επιχορήγηση αναλογικά με τη επίτευξη στόχων, κτλ), βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές.
- **Προϋποθέσεις χρηματοδότησης:** Στρατηγική στόχευση, στρατηγικούς δείκτες σε όλα τα επίπεδα και προϋποθέσεις διάθεσης πόρων (conditionalities). Η διάθεση πόρων προϋποθέτει επίτευξη στόχων στο επίπεδο επιχείρησης (έργου).
- **Δείκτες επίτευξης στόχων:** Ενδεικτικοί δείκτες σε παράρτημα.

6.3 Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος είναι τα εξής:

- **Τι είναι:** Ειδικά προγράμματα με συγκεκριμένους στόχους που απευθύνονται σε ΜμΕ που επιδιώκουν την υιοθέτηση και εφαρμογή των αρχών της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης (industry 4.0) .
- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Στοχεύουν στην ανάταξη της βιομηχανικής παραγωγής, κινητοποίηση επενδύσεων, κλπ. μέσα από το πρίσμα του μετασχηματισμού του παραγωγικού μοντέλου, βάσει των απαιτήσεων της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης
- **Πώς στηρίζουν:** Με ειδικά προγράμματα συγκεκριμένου και περιορισμένου προϋπολογισμού (μέχρι το 20%), που αφορούν στην επίτευξη στόχων συνδεδεμένων με την 4^η βιομηχανική επανάσταση.
- **Τι χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που ενθαρρύνουν την απόδοση (πχ δάνεια με μερική επιχορήγηση, επιχορήγηση αναλογικά με τη επίτευξη στόχων, κτλ), βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές. Βλέπε παράρτημα για δείκτες.
- **Προϋποθέσεις χρηματοδότησης:** Στρατηγική στόχευση, στρατηγικοί δείκτες σε όλα τα επίπεδα και προϋποθέσεις διάθεσης πόρων (conditionalities). Η διάθεση πόρων προϋποθέτει επίτευξη στόχων στο επίπεδο επιχείρησης (έργου).
- **Δείκτες επίτευξης στόχων:** Ενδεικτικοί δείκτες σε παράρτημα.

6.4 Ενίσχυση βιομηχανικών περιοχών που έχουν πληγεί από την κρίση

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος είναι τα εξής:

- **Τι είναι:** Ειδικά προγράμματα με συγκεκριμένους στόχους που απευθύνονται σε υφιστάμενες και νέες ΜμΕ που επιδιώκουν να επενδύσουν σε περιοχές που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση.

- **Τι περιεχόμενο έχουν:** Στοχεύουν στην κινητοποίηση επενδύσεων που αφορούν στον εκσυγχρονισμό ή/ και στην επέκταση υφιστάμενων μονάδων είτε στην ίδρυση νέων, και που υλοποιούνται σε περιοχές που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση.
- **Πώς στηρίζουν:** Με ειδικά προγράμματα συγκεκριμένου προϋπολογισμού (μέχρι το 10%).
- **Τι χρηματοδοτικά εργαλεία:** Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που ενθαρρύνουν την απόδοση (πχ δάνεια με μερική επιχορήγηση, επιχορήγηση αναλογικά με τη επίτευξη στόχων, κτλ), βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές.
- **Προϋποθέσεις χρηματοδότησης:** Υλοποίηση έργων σε μια από τις καθορισμένες περιφέρειες και προϋποθέσεις διάθεσης πόρων μέσω επίτευξης στόχων στο επίπεδο επιχείρησης (έργου).
- **Δείκτες επίτευξης στόχων:** Ενδεικτικοί δείκτες σε παράρτημα.

7. Πυλώνες του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027

Στο ακόλουθο σχεδιάγραμμα (Πίνακας 28) αποτυπώνεται συνοπτικά η προτεινόμενη αρχιτεκτονική του ΕΣΠΑ 2021-2027 με τους πυλώνες του.

Πολιτικές παραγωγικής μεγέθυνσης, για τη σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό ανταγωνισμό, ώστε να διασφαλιστεί η επιβίωση και η επίτευξη υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης των ΜμΕ.							
	Βελτίωση προστιθέμενης αξίας	Ανάπτυξη της εξωστρέφειας	Προσαρμογή στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση	Προώθηση συμπράξεων, συγχωνεύσεων	Εφαρμογή πράσινων πολιτικών & υιοθέτηση κυκλικής οικονομίας	Κατάρτιση & δεξιότητες	Θεσμική ενδυνάμωση
Επίπεδο 1	312.000.000 € 2 Δράσεις	193.200.000 € 1 Δράση	240.000.000 € 1 Δράση			360.000.000 € 1 Δράση	16.800.000 € 5 Δράσεις
Επίπεδο 2	456.000.000 € 1 Δράση	504.000.000 € 1 Δράση	624.000.000 € 1 Δράση		480.000.000 € 3 Δράσεις	480.000.000 € 1 Δράση	
Επίπεδο 3	336.000.000 € 1 Δράση		336.000.000 € 1 Δράση	180.000.000 € 2 Δράσεις		240.000.000 € 1 Δράση	
Επίπεδο 4	300.000.000 € 1 Δράση			90.000.000 € 1 Δράση			
	1.404.000.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ: 27.600 ΜμΕ	697.200.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ 17.040 ΜμΕ	1.200.000.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ: 22.320 ΜμΕ	270.000.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ: 2.880 ΜμΕ	480.000.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ: 3.480 ΜμΕ	1.080.000.000 € ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ 360.000 στελέχη	16.800.000 € 5 Δράσεις

7.1 Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας

Η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την παραγωγική μεγέθυνση των ΜμΕ. Ενώ οι μεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν μικρή σχετικά απόκλιση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, οι μικρές και πολύ μικρές υστερούν σημαντικά. Η σύγκλιση πρέπει να αποτελέσει στόχο καθώς θα συμβάλει στην αύξηση του ΑΕΠ και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Στο πλαίσιο του επιμέρους στόχου/ πυλώνα της βελτίωσης της προστιθέμενης αξίας ορίζονται οι ακόλουθοι ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι.

Ποσοτικοί στόχοι

- ✓ Μεγέθυνση τουλάχιστον 2% των πολύ μικρών επιχειρήσεων (περίπου 16.000) σε μικρές επιχειρήσεις. Μείωση της απόκλισης, από το ευρωπαϊκό μέσο όρο, στο 40,0% (=> Δημιουργία περίπου 30.000 νέων θέσεων εργασίας).
- ✓ Αύξηση κατά τουλάχιστον 15% των μεσαίων επιχειρήσεων. Ανάπτυξη 350 μικρών επιχειρήσεων σε μεσαίες => Δημιουργία περί των 36.000 νέων θέσεων εργασίας.

Ποιοτικοί στόχοι

- ✓ Βελτίωση παραγωγικών διαδικασιών, οργανωτικής δομής και λειτουργίας των επιχειρήσεων.
- ✓ Μείωση του λειτουργικού κόστους, αύξηση της παραγωγικότητας
- ✓ Για την επίτευξη του στόχου της αύξησης της προστιθέμενης αξίας, προβλέπονται δράσεις που καλύπτουν και τα τρία επίπεδα διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- **Επίπεδο 1 – Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Διατηρούνται τα σημερινά με σκοπό την αντιμετώπιση γενικών/ οριζόντιων αναγκών και την άμβλυνση των ανισοτήτων.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων αλλά και δαπανών υπηρεσιών mentoring/ coaching, συμβουλευτικών υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.) καθώς και κατάρτισης/ επιμόρφωσης.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 100.000 €. Για επενδυτικά σχέδια μέχρι 15.000 προβλέπεται ενίσχυση στο 100% (δράσεις κουπονιών).
 - **Αιρεσιμότητες:** Δεν τίθενται στόχοι προς επίτευξη.
- **Επίπεδο 2 – Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Αυξανόμενος κύκλος εργασιών/ υψηλές εξαγωγές με σκοπό την ενίσχυση των επιχειρήσεων που δύναται να επιτύχουν την μεγέθυνση.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων αλλά και δαπανών R&D, συμβουλευτικών υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.), υπηρεσιών mentoring/ coaching, δαπανών κατάρτισης/ επιμόρφωσης καθώς και προσωπικού.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 300.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 20%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
- **Επίπεδο 3 – Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου (High-tech / High-end)**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** ΜμΕ με υψηλή προστιθέμενη αξία ή/ και ισχυρό τεχνολογικό υπόβαθρο.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες σημαντικής τεχνολογικής αναβάθμισης:** Προμήθεια μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων αλλά και δαπανών R&D, συμβουλευτικών

υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.), υπηρεσιών mentoring/ coaching, δαπανών κατάρτισης/ επιμόρφωσης καθώς και προσωπικού.

- **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές). Εναλλακτικά, δημιουργία λίστας ορισμένων επιλέξιμων δαπανών που αναβαθμίζουν σημαντικά τις ψηφιακές και τεχνολογικές επιδόσεις.
- **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 800.000 €.
- **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 35%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

• **Επίπεδο 4 – Ενίσχυση περιοχών που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση**

- **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
- **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Προτεραιότητα σε ΜμΕ με βιομηχανική δραστηριότητα σε περιοχές που έπληξε η κρίση (Πίνακας 29)
- **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων αλλά και δαπανών R&D, συμβουλευτικών υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.), υπηρεσιών mentoring/ coaching, δαπανών κατάρτισης και προσωπικού.
- **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
- **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 800.000 €.
- **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 20%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

Περιφέρειες	Νομοί	Μεταβολή ΑΠΑ μεταποίησης 2017-2008 (μ.ο. -17,3%)	Τοπική ΑΠΑ μεταποίησης ως % ΑΠΑ μεταποίησης χώρας, 2017 (μ.ο. 1,75%)
ΕΛΛΑΔΑ		(μ.ο. -17,3%)	(μ.ο. 1,75%)
Αττική		-16,1%	40,2%
Δυτικός Τομέας Αθηνών		-22,4%	4,1%
Κεντρικός Τομέας Αθηνών		-22,2%	8,9%
Νότιος Τομέας Αθηνών		-19,1%	4,2%
Πειραιάς, Νήσοι		-20,5%	4,5%
Θεσσαλία		-17,1%	7,1%
Μαγνησία		-17,4%	2,3%
Δυτική Ελλάδα		-29,2%	4,1%
Αχαΐα		-27,8%	2,0%
Στερεά Ελλάδα		-21,8%	12,2%
Βοιωτία		-21,2%	5,5%
Εύβοια		-27,5%	3,6%
Πελοπόννησος		-18,5%	6,2%
Κορινθία		-22,8%	2,1%

Πίνακας 29: Μεταβολή ΑΠΑ μεταποίησης και συνεισφορά ΑΠΑ μεταποίησης ανά περιοχή. Απεικονίζονται περιοχές με επιδόσεις άνω του μέσου όρου της χώρας (-17,3% και 1,75% αντίστοιχα).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, (Α10 – nace rev.2), τελευταία διαθέσιμα στοιχεία 2017

7.2 Ανάπτυξη της εξωστρέφειας

Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί τα προηγούμενα έτη, οι ενέργειες διείσδυσης σε αγορές του εξωτερικού δεν έχουν αποδώσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Οι δράσεις ανάπτυξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να είναι συνεχείς, στοχευμένες και να αποσκοπούν σε μετρήσιμα αποτελέσματα, καθώς μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό ανάκαμψης για την ελληνικής οικονομία. Στο πλαίσιο του επιμέρους στόχου/ πυλώνα της βελτίωσης της ανάπτυξης της εξωστρέφειας ορίζονται οι ακόλουθοι ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι.

Ποσοτικοί στόχοι

- ✓ Διπλασιασμός των εξαγωγών των πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- ✓ Εξίσωση των εξαγωγικών επιδόσεων των μικρών επιχειρήσεων με τον ευρωπαϊκό μ.ο. (απόκλιση 39,6% το 2017).
- ✓ Εξίσωση του ευρωπαϊκού μ.ο. των εξαγωγικών επιδόσεων των μεσαίων επιχειρήσεων κατά 5% (απόκλιση 31,8% το 2017).

Ποιοτικοί στόχοι

- ✓ Ενίσχυση της διεθνούς εμπιστοσύνης προς τα ελληνικά προϊόντα.

Για την επίτευξη του στόχου της αύξησης της ανάπτυξης της εξωστρέφειας, προβλέπονται δράσεις που καλύπτουν και τα δύο πρώτα επίπεδα διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- Επίπεδο 1 – Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Διατηρούνται τα σημερινά κριτήρια επιλεξιμότητας με σκοπό τη βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜμΕ μέσω ενίσχυσης της διεθνούς εμπιστοσύνης απέναντι στα προϊόντα τους.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες πιστοποιήσεων, εταιρικής και προϊόντικής ταυτότητας, κατοχύρωσης πατεντών και πνευματικής ιδιοκτησίας.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 100.000 €. Για επενδυτικά σχέδια μέχρι 30.000 προβλέπεται ενίσχυση στο 100% (δράσεις κουπονιών).
 - **Αιρεσιμότητες:** Δεν τίθενται στόχοι προς επίτευξη.
- Επίπεδο 2 – Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Προτεραιότητα σε ΜμΕ με υψηλές/ αυξανόμενες εξαγωγές ή/ και δυνατότητα να τις αυξήσουν, με στόχο τη μεγέθυνση των εξαγωγών τους.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθειας μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού τελικών σταδίων παραγωγής, εξοπλισμού ΤΠΕ, εταιρικής και προϊόντικής ταυτότητας, προβολής και κλαδικών μελετών, κατοχύρωσης πατεντών και πνευματικής ιδιοκτησίας.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 300.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Το ποσό της ενίσχυσης διαμορφώνεται ανάλογα με το ποσοστό επίτευξης του στόχου της δράσης. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

7.3 Προσαρμογή στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης

Η 4^η Βιομηχανική Επανάσταση μεταβάλλει τους κανόνες παραγωγής, τις επιχειρήσεις συνολικά, το εργατικό δυναμικό, ακόμα και την ίδια την κοινωνία. Η νέα ψηφιακή πραγματικότητα περιλαμβάνει προκλήσεις, αλλά και λύσεις, καθώς αυξάνει τις δυνατότητες σύνδεσης, επεξεργασίας και πρόσβασης στη γνώση. Οι δυνατότητες αυτές θα πολλαπλασιαστούν με τις αναδυόμενες τεχνολογικές τάσεις, σε τομείς όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη (artificial intelligence), η ρομποτική, το διαδίκτυο των πραγμάτων (IoT), τα Big Data, η γνωστική υπολογιστική κ.α..

Σε αυτό το δυναμικά μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο περιβάλλον, οι ελληνικές ΜμΕ θα πρέπει να καταφέρουν να προσαρμοστούν, να μετασχηματιστούν και να χρησιμοποιήσουν την 4^η βιομηχανική επανάσταση για μειώσουν την απόστασή τους από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Στο πλαίσιο του επιμέρους στόχου/ πυλώνα της προσαρμογής στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης ορίζονται οι ακόλουθοι ποιοτικοί στόχοι.

Ποιοτικοί στόχοι

- ✓ Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων - Ψηφιακή σύγκλιση.
- ✓ Υιοθέτηση αρχών και προετοιμασία για την εποχή του Industry 4.0.
- ✓ Ενίσχυση έρευνας και ανάπτυξης για νέα καινοτόμα ποιοτικά προϊόντα.

Για την επίτευξη του στόχου της αύξησης της προσαρμογής στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης, προβλέπονται δράσεις που καλύπτουν και τα τρία επίπεδα διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- **Επίπεδο 1 – Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Διατηρούνται τα σημερινά κριτήρια επιλεξιμότητας με σκοπό τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων ώστε να καλυφθεί το χάσμα που υφίσταται με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια εξοπλισμού ΤΠΕ, μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού, πιστοποιήσεων αλλά και δαπανών υπηρεσιών mentoring/ coaching και συμβουλευτικών υπηρεσιών εφαρμογής του ψηφιακού μετασχηματισμού.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμό επενδυτικών έργων 100.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Δεν τίθενται στόχοι προς επίτευξη.
- **Επίπεδο 2 – Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Αυξανόμενος κύκλο εργασιών/ υψηλή προστιθέμενη αξία με σκοπό να ενισχυθούν οι ΜμΕ που θα καταφέρουν να ανταποκριθούν επαρκέστερα στις προσαγές της 4ης βιομηχανικής επανάστασης.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια εξοπλισμού ΤΠΕ, μηχανολογικού/ λοιπού εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας, πιστοποιήσεων αλλά και δαπανών υπηρεσιών mentoring/ coaching και συμβουλευτικών υπηρεσιών προσαρμογής στην Industry 4.0.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές). Εναλλακτικά, δημιουργία λίστας ορισμένων επιλέξιμων δαπανών που αναβαθμίζουν σημαντικά τις ψηφιακές και τεχνολογικές επιδόσεις.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 500.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 25%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τις αρχές της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
- **Επίπεδο 3 – Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου – High-tech/ High-end**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Προτεραιότητα σε ΜμΕ με αυξημένη προστιθέμενη αξία και ψηφιακή ωριμότητα με σκοπό να ανταποκριθούν επαρκέστερα στις προσαγές της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, μέσα από την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες σύμφωνα με λίστα R&D.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές). Εναλλακτικά, δημιουργία λίστας ορισμένων επιλέξιμων δαπανών που αναβαθμίζουν σημαντικά τις ψηφιακές και τεχνολογικές επιδόσεις.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμό επενδυτικών έργων 800.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 35%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου, σύμφωνα με τις αρχές της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

7.4 Προώθηση των συμπράξεων και συγχωνεύσεων

Στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου/ πυλώνα, περιλαμβάνονται δράσεις που προσβλέπουν στην προώθηση των συμπράξεων και των συγχωνεύσεων μεταξύ των ΜμΕ. Στόχος είναι η δημιουργία ενιαίων

επιχειρηματικών μονάδων, που είναι σε θέση να επιτύχουν μεγαλύτερες οικονομίες κλίμακος, μειωμένα διοικητικά έξοδα και να επιδιώξουν υπό καλύτερους όρους την επιχειρηματική τους μεγέθυνση.

Για την επίτευξη του στόχου της **προώθηση των συμπράξεων και συγχωνεύσεων** προβλέπονται δράσεις που αφορούν στο τρίτο επίπεδο διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- **Επίπεδο 3 – Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου – High-tech/ High-end**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Προτεραιότητα σε ΜμΕ που έχουν προέλθει από **συμπράξεων, δικτυώσεις και συγχωνεύσεις**. Στόχος είναι η δημιουργία clusters που θα μπορέσουν να επιτύχουν καλύτερα επιχειρηματικά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς (οργανωτικά, οικονομικά, παραγωγικά κ.α.) αλλά και στοχευμένα προς τη βελτίωση της εξωστρέφειας.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες που στοχεύουν στη ομαλή μετάβαση των προς σύμπραξη εταιρειών στην ενιαία επιχειρηματική μονάδα, και περιλαμβάνουν δαπάνες μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων, πιστοποιήσεων, εταιρικής/ προϊόντικής ταυτότητας, προβολής, συμβουλευτικών υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.), υπηρεσιών mentoring/ coaching και πατεντών.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός έργων 500.000 € ανά μέλος της σύμπραξης.
 - **Αιρεσιμότητες:** Στόχοι ανταγωνιστικότητας που αφορούν κυρίως τη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων κατά 20% καθώς και αύξηση των εξαγωγών. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
- **Επίπεδο 4 – Ενίσχυση περιοχών που έχουν πληγεί δυσανάλογα από την κρίση**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** ΜμΕ που δραστηριοποιούνται σε περιοχές που έχουν πληγεί υπέρμετρα από την κρίση. Στόχος είναι η ανάκαμψη των περιοχών αυτών, μέσω συμπράξεων και συγχωνεύσεων μεταξύ ΜμΕ ομοειδών κλάδων δραστηριοποίησης και τη δημιουργία clusters που θα μπορέσουν να επιτύχουν καλύτερα επιχειρηματικά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς (οργανωτικά, οικονομικά, παραγωγικά κ.α.) αλλά και στοχευμένα προς τη βελτίωση της εξωστρέφειας.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες που στοχεύουν στη ομαλή μετάβαση των προς σύμπραξη εταιρειών στην ενιαία επιχειρηματική μονάδα, και περιλαμβάνουν δαπάνες μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού, εξοπλισμού ΤΠΕ, εγκαταστάσεων, πιστοποιήσεων, εταιρικής/ προϊόντικής ταυτότητας, προβολής, συμβουλευτικών υπηρεσιών (εκπόνησης κλαδικών μελετών, στοιχείων αγοράς κ.α.), υπηρεσιών mentoring/ coaching και πατεντών.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός έργων 500.000 € ανά μέλος της σύμπραξης.
 - **Αιρεσιμότητες:** Στόχος η βελτίωση της προστιθέμενης αξίας κατά 20%, με μέγιστη ενίσχυση στο 50% του επενδυτικού σχεδίου. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

7.5 Εφαρμογή πράσινων πολιτικών και υιοθέτηση των αρχών της κυκλικής οικονομίας

Ο όρος κυκλική οικονομία έχει κάνει την εμφάνισή του τα τελευταία χρόνια. Η προώθηση και υιοθέτησή της από τις ΜμΕ πρέπει να αποτελέσει στόχο του νέου ΕΣΠΑ, μέσα και από το πρίσμα της αντιμετώπισης του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, οι επιπτώσεις της οποίας γίνονται συχνότερες και σοβαρότερες. Παράλληλα, πρέπει να εντατικοποιηθεί η προσπάθεια μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος των ΜμΕ, μέσω εξοικονόμησης ενεργειακών πόρων, μείωσης της περιβαλλοντικής ρύπανσης, καθώς και στροφής σε πιο πράσινες μορφές ενέργειας.

Στο πλαίσιο του επιμέρους στόχου/ πυλώνα της προσαρμογής στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης ορίζονται οι ακόλουθοι ποιοτικοί στόχοι.

Ποιοτικοί στόχοι

- ✓ Μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος των επιχειρήσεων (βάσει στόχων ΕΣΕΚ)
- ✓ Επιτάχυνση κυκλικής οικονομίας (βάσει στόχων ΕΣΕΚ)
- ✓ Αποδοτικότερη διαχείριση αποβλήτων (βάσει στόχων ΕΣΕΚ)

Για την επίτευξη του στόχου της εφαρμογής πράσινων πολιτικών και υιοθέτησης των αρχών της κυκλικής οικονομίας προβλέπονται δράσεις που αφορούν στο δεύτερο επίπεδο διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- **Επίπεδο 2 – Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των επιλέξιμων ΜμΕ.
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Θέτονται κριτήρια επιλεξιμότητας ανάλογα με το στόχο της κάθε δράσης, και αφορούν δράσεις μείωσης ενεργειακού αποτυπώματος, αποδοτικότερης διαχείρισης αποβλήτων και κυκλικής οικονομίας.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Προμήθεια μηχανολογικού/ λοιπού εξοπλισμού, εγκαταστάσεων, πιστοποιήσεων, μεταφορικών μέσων και συμβουλευτικών υπηρεσιών (μέσω περιβαλλοντικών, ενεργειακών και λοιπών σχετικών μελετών).
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 50% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων αξίας. Ανακυκλούμενη χρηματοδότηση μέσω εργαλείων που προϋποθέτουν την απόδοση (βλέπε ενότητα 4.2 για περισσότερες επιλογές).
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 800.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Προκαθορισμένοι στόχοι σύμφωνα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και των περιβαλλοντικών πολιτικών. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.

7.6 Κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων

Στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου/ πυλώνα, περιλαμβάνονται δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων για έξυπνη εξειδίκευση, βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα καθώς και για ανάπτυξη δεξιοτήτων υψηλής έντασης γνώσης. Στόχος είναι η μείωση της επισφάλειας των θέσεων εργασίας, βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων ως ακόλουθο της αναβάθμισης των γνώσεων και η προσαρμογή στις συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της αγοράς.

Για την επίτευξη του στόχου της **κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων**, προβλέπονται δράσεις που αφορούν στο πρώτο επίπεδο διάθεσης πόρων.

Συγκεκριμένα:

- **Επίπεδο 1 – Γενική επιχειρηματικότητα – Ενισχύσεις για όλους**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των εργαζομένων και ανέργων
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Η επισφάλεια των θέσεων εργασίας, και η αντιμετώπισή της μέσα από δράσεις κατάρτισης πάνω στο ψηφιακό μετασχηματισμό, τις εξαγωγές και την εξωστρέφεια και, στοχεύοντας στη βελτίωση των προσόντων των γυναικών, πάνω στην επιχειρηματική κατάρτιση.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες κατάρτισης, πιστοποίησης (μέσω θεωρητικής ή/ και πρακτικής εξέτασης) συντονισμού, διαχείρισης και παρακολούθησης της υλοποίησής της πράξης καθώς και ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, προβολής και προώθησης.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 100% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμός επενδυτικών έργων 200.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Ενδεικτικά θέματα κατάρτισης. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
 - Δίκτυα υπολογιστών, βάσεις δεδομένων, ανάπτυξη λογισμικού, γλώσσες προγραμματισμού, κτλ
 - Εφαρμογές γραφείου, λογιστικές εφαρμογές, δημιουργία / διαχείριση ιστοσελίδων, κτλ
 - ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονικό marketing, κτλ
 - βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αυτοματισμοί, εξοπλισμός παραγωγής, ηλεκτρολογικά / μηχανολογικά συστήματα, κτλ
 - διαχείριση ασφάλειας & ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών
 - εργοδηγοί, χειριστές μηχανημάτων
 - εξαγωγές, πωλήσεις, επιχειρηματική ανάπτυξη, διεθνής παρουσία
 - εφοδιαστική αλυσίδα

- marketing, προβολή, διαφήμιση
- **Επίπεδο 2 – Παραγωγική μεγέθυνση, ταχεία ανάπτυξη, κυκλική οικονομία**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των εργαζομένων και ανέργων
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Η επισφάλεια των θέσεων εργασίας, και η αντιμετώπισή της μέσα από δράσεις κατάρτισης πάνω στο ψηφιακό μετασχηματισμό, τις εξαγωγές και την εξωστρέφεια και, στοχεύοντας στη βελτίωση των προσόντων των γυναικών, πάνω στην επιχειρηματική κατάρτιση.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες κατάρτισης, πιστοποίησης (μέσω θεωρητικής ή/ και πρακτικής εξέτασης) συντονισμού, διαχείρισης και παρακολούθησης της υλοποίησής της πράξης καθώς και ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, προβολής και προώθησης.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 100% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμό επενδυτικών έργων 1.000.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Απαραίτητη η λήψη πιστοποιήσεων για το 50% των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα. Το πιστοποιητικό κατάρτισης θα πρέπει να είναι εγκεκριμένο από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Επιπλέον, κατά προτεραιότητα ένταξη προτάσεων κατάρτισης των ακόλουθων ειδικοτήτων, σε ποσοστό 50% των συμμετεχόντων. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
 - Δίκτυα υπολογιστών, βάσεις δεδομένων, ανάπτυξη λογισμικού, γλώσσες προγραμματισμού, κτλ
 - Εφαρμογές γραφείου, λογιστικές εφαρμογές, δημιουργία / διαχείριση ιστοσελίδων, κτλ
 - Ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονικό marketing, κτλ
 - βιομηχανικές εγκαταστάσεις, αυτοματισμοί, εξοπλισμός παραγωγής, ηλεκτρολογικά / μηχανολογικά συστήματα, κτλ
 - Διαχείριση ασφάλειας & ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών
 - Εργοδοιοί, χειριστές μηχανημάτων
 - Εξαγωγές, πωλήσεις, επιχειρηματική ανάπτυξη, διεθνής παρουσία
 - Εφοδιαστική αλυσίδα
 - Marketing, προβολή, διαφήμιση
- **Επίπεδο 3 – Μετασχηματισμός παραγωγικού μοντέλου – High-tech/ High-end**
 - **Δικαιούχοι:** Το σύνολο των εργαζομένων και ανέργων
 - **Κριτήρια επιλεξιμότητας:** Η επισφάλεια των θέσεων εργασίας, και η αντιμετώπισή της μέσα από δράσεις κατάρτισης πάνω στο ψηφιακό μετασχηματισμό, τις εξαγωγές και την εξωστρέφεια και, στοχεύοντας στη βελτίωση των προσόντων των γυναικών, πάνω στην επιχειρηματική κατάρτιση.
 - **Ενισχυόμενες δαπάνες:** Δαπάνες κατάρτισης, πιστοποίησης (μέσω θεωρητικής ή/ και πρακτικής εξέτασης) συντονισμού, διαχείρισης και παρακολούθησης της υλοποίησής της πράξης καθώς και ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, προβολής και προώθησης.
 - **Μορφή ενίσχυσης:** Επιχορήγηση στο 100% του ύψους των επενδυτικών σχεδίων.
 - **Προϋπολογισμός:** Μέγιστος προϋπολογισμό επενδυτικών έργων 1.000.000 €.
 - **Αιρεσιμότητες:** Απαραίτητη η λήψη πιστοποιήσεων για το 50% των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα. Το πιστοποιητικό κατάρτισης θα πρέπει να είναι εγκεκριμένο από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Επιπλέον, κατά προτεραιότητα ένταξη προτάσεων κατάρτισης των ακόλουθων ειδικοτήτων, σε ποσοστό 50% των συμμετεχόντων. Επιπλέον δείκτες σε παράρτημα.
 - Δίκτυα υπολογιστών, βάσεις δεδομένων, ανάπτυξη λογισμικού, γλώσσες προγραμματισμού, κτλ
 - ηλεκτρονικό εμπόριο, ηλεκτρονικό marketing, κτλ
 - Συστήματα επιχειρηματικής ευφυίας, ανάλυση μεγάλων δεδομένων (big data analytics), εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης, εφαρμογές IoT, εφαρμογές υπολογιστικού νέφους, κτλ
 - τεχνολογικοί αυτοματισμοί, ψηφιακός εξοπλισμός παραγωγής, ευφυή ηλεκτρολογικά / μηχανολογικά συστήματα, ψηφιακά συστήματα εφοδιαστικής αλυσίδας, κτλ

7.7 Προτεινόμενη κατανομή πόρων ΕΣΠΑ 2021-2027

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η προτεινόμενη κατανομή των πόρων του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027 (Πίνακας 30) διαμορφώνεται ως ακολούθως.

Στόχοι/ Επίπεδα	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Επίπεδο 4	Σύνολο
1. Βελτίωση προστιθέμενης αξίας	312.000.000	456.000.000	336.000.000	300.000.000	1.404.000.000
2. Ανάπτυξη της εξωστρέφειας	193.200.000	504.000.000			697.200.000
3. Προσαρμογή στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση	240.000.000	624.000.000	336.000.000		1.200.000.000
4. Προώθηση συμπράξεων και συγχωνεύσεων			180.000.000	90.000.000	270.000.000
5. Εφαρμογή πράσινων πολιτικών και υιοθέτηση αρχών κυκλικής οικονομίας		480.000.000			480.000.000
Μερικό Σύνολο	745.200.000	2.064.000.000	852.000.000	390.000.000	4.051.200.000
6. Κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων	360.000.000	480.000.000	240.000.000		1.080.000.000
7. Θεσμική ενδυνάμωση	16.800.000				16.800.000
Σύνολο	1.122.000.000	2.544.000.000	1.092.000.000	390.000.000	5.148.000.000

Πίνακας 30: Κατανομή πόρων νέου ΕΣΠΑ 2021-2027

8. Θεσμική ενδυνάμωση

Στο πλαίσιο του πυλώνα της θεσμικής ενδυνάμωσης προβλέπονται οι ακόλουθες δράσεις:

8.1 Παρατηρητήριο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

Η δημιουργία ενός διαρκούς παρατηρητηρίου στοχεύει στο να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να παρακολουθούν την πορεία των μεταρρυθμίσεων και τον τρόπο που τις επηρεάζει στην περίοδο που έπεται των προγραμμάτων προσαρμογής. Ο σχεδιασμός του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου προσδίδει ιδιαίτερη αξία στην ικανότητα της επιχειρηματικής κοινότητας να συμμετάσχει στο διάλογο με τη δημόσια διοίκηση και τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, και να προτείνει χρήσιμες παρεμβάσεις στον εθνικό προγραμματισμό των μεταρρυθμίσεων.

Το παρατηρητήριο θα εστιαστεί σε ζητήματα τα οποία έχουν κομβική σημασία για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το κράτος αναφορικά με τις διεπαφές του με τις επιχειρήσεις. Η επιλογή των θεμάτων του παρατηρητηρίου έχει γίνει με προτεραιοποίηση της σημασίας τους ταυτόχρονα με την υστέρηση που συνεχίζει να εμφανίζει η εμπειρία των επιχειρήσεων στην Ελλάδα σε σύγκριση με τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Ενδεικτικά, το παρατηρητήριο θα παρακολουθεί τη γενικότερη εξέλιξη του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, όπως το αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις, αναφορικά με τα κάτωθι θέματα:

- Εφαρμογή προτύπων
- Εποπτεία αγοράς και αδειοδότηση
- Δημόσιες Συμβάσεις
- Φορολογικό πλαίσιο
- Εταιρικό Δίκαιο
- Δικαιοσύνη

- Διαφάνεια και Διαφθορά
- Καλή νομοθέτηση
- Ψηφιακή Ενιαία Αγορά
- Δίκαιο ανταγωνισμού
- Χωρικός σχεδιασμός
- Υποδομές
- Εξωστρέφεια
- Αγορές δικτύων
- Πρόσβαση σε Χρηματοδότηση

Η προαναφερόμενη δομή του παρατηρητηρίου προσφέρει μια πλατφόρμα παρακολούθησης των εμποδίων και προβλημάτων τα οποία είναι κρίσιμα για την επιχειρηματικότητα και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Ο συνδυασμός ποσοτικής τεκμηρίωσης καθώς και επεξεργασμένων θέσεων θα δίνει τη δυνατότητα χρήσιμων παρεμβάσεων στη δημόσια διοίκηση αλλά και στους ενωσιακούς και αλλοδαπούς θεσμούς, που θα προτείνουν τις πλέον σημαντικές παρεμβάσεις και τον τρόπο υλοποίησής τους.

Το περιεχόμενο του παρατηρητηρίου θα είναι διαθέσιμο σε σχετική ιστοσελίδα. Οι έρευνες που θα πραγματοποιούνται θα αναρτώνται σε αυτήν, όπως και τα κείμενα τεκμηρίωσης και προτάσεων των ομάδων εργασίας. Για κάθε θέμα θα υπάρχει μια έκθεση/ έρευνα επικαιροποίησης των δεικτών σε ετήσια βάση, καθώς και μια ανά έτη έκθεση προόδου των ομάδων εργασίας.

Προϋπολογισμός δράσης: €2.400.000

8.2 Παρατηρητήριο Ψηφιακής Οικονομίας

Δημιουργία ενός Παρατηρητηρίου Ψηφιακού Μετασχηματισμού, το οποίο θα έχει ως στόχο τη συστηματική και ουσιαστική παρακολούθηση της ψηφιακής ωριμότητας και της πορείας του ψηφιακού μετασχηματισμού στις ελληνικές επιχειρήσεις και την ελληνική οικονομία και κοινωνία γενικότερα. Το Παρατηρητήριο Ψηφιακού Μετασχηματισμού θα πρέπει να αποτελείται από **τρία βασικά δομικά στοιχεία**:

1. Σύνθετος δείκτης Digital Maturity Index.

Ο σύνθετος δείκτης Digital Maturity Index συντίθεται από περίπου 100 επιμέρους δείκτες (indicators) κατηγοριοποιημένους σε 7 διαστάσεις και 27 υποδιαστάσεις.

Όλοι οι επιμέρους δείκτες (indicators) του Digital Maturity Index δημοσιεύονται από έγκριτους διεθνείς οργανισμούς όπως είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Digital Economy and Society Index, Eurostat), ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, κ α.. Συγκεκριμένα οι 7 διαστάσεις του Digital Maturity Index είναι:

1. Κλάδοι ΤΠΕ & Υψηλής Τεχνολογίας
2. Υποδομές συνδεσιμότητας
3. Πολιτικές & ρυθμιστικό πλαίσιο
4. Ψηφιακές δεξιότητες
5. Ψηφιακή ωριμότητα επιχειρήσεων
6. Ψηφιακή ωριμότητα κοινωνίας
7. Ψηφιακή ωριμότητα Δημοσίου

2. Πρωτογενής έρευνα για το ψηφιακό μετασχηματισμό στις ελληνικές ΜμΕ.

Η πρωτογενής έρευνα για την ανάλυση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ελληνικών επιχειρήσεων περιλαμβάνει ερωτηματολόγια διαχωρισμένα σε 7 βασικές ενότητες:

1. Ψηφιακή στρατηγική, οργάνωση και επενδύσεις.
2. Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακός μετασχηματισμός σε θέματα ανθρώπινου δυναμικού.
3. Υποδομές τεχνολογίας σε back-office διαδικασίες.
4. Ψηφιακός μετασχηματισμός στην παραγωγή και στην εφοδιαστική αλυσίδα.
5. Ψηφιοποίηση της εμπειρίας του πελάτη.
6. Κυβερνοασφάλεια και προστασία δεδομένων
7. Διαχείριση δεδομένων

3. **Επισκόπηση δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού**, κυρίως της δημόσιας διοίκησης, στο πλαίσιο της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής 2021-2027.

Τα αποτελέσματα και συμπεράσματα συνδυάζονται με αναγνωρισμένα καλά παραδείγματα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες ώστε να προκύψουν οι βασικές προτάσεις άμεσης προτεραιότητας οι οποίες εκτιμάται ότι μπορούν να ενισχύσουν την επίδοση της Ελλάδας σε όλες τις διαστάσεις του Digital Maturity Index και να βελτιώσουν την ανταγωνιστική της θέση στη νέα ψηφιακή εποχή, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο

Προϋπολογισμός δράσης: €2.400.000

8.3 Παρατηρητήριο Κυκλικής Οικονομίας

Η δημιουργία ενός παρατηρητηρίου Κυκλικής Οικονομίας στοχεύει στην παρατήρηση και μελέτη της υιοθέτησης των αρχών της κυκλικής οικονομίας από τον επιχειρηματικό τομέα. Σύμφωνα με τον προτεινόμενο σχεδιασμό του θα απαρτίζεται από 4 περιοχές, με τριετή διάρκεια:

1. Scoreboard “Μετάβαση στην Κυκλική Οικονομία” – ετήσια αποτύπωση

- Παρακολούθηση, αναφορά και σχολιασμός των βασικών υφιστάμενων δεικτών (πχ EUROSTAT)
- Καθορισμός συμπληρωματικών δεικτών παρακολούθησης και κριτήρια κυκλικότητας
- Παρακολούθηση του βαθμού συμμόρφωσης με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία: Θα αποτυπώνεται η ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία του Ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία και η πληρότητα αυτής εξετάζοντας τυχόν παραμένουσες ελλείψεις σε δευτερογενή νομοθεσία.

Για την αποτύπωση του scoreboard θα χρειαστεί συνδυασμός desk research και διενέργεια ερευνών.

2. Παρακολούθηση προόδου υλοποίησης εθνικού στρατηγικού σχεδίου – ετήσια αποτύπωση

Καταγραφή όλων των πρωτοβουλιών που σχετίζονται με τις δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Κυκλική οικονομία και παρακολούθηση προόδου τους

- Παρακολούθηση προόδου ανά δράση
- Προτεινόμενες βελτιώσεις και εντοπισμός εμποδίων – KPI's
- Ανάδειξη υφιστάμενων καλών πρακτικών εντός του Εθνικού Σχεδίου
- Παρακολούθηση πορείας και πιθανότητα εθνικών στόχων που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία. Θα αποτυπώνεται η πρόοδος υλοποίησης και η επίτευξη ποσοτικών στόχων που προκύπτουν από α) την υφιστάμενη στρατηγική Κυκλικής οικονομίας β) συνδεδεμένες στρατηγικές όπως του ΕΣΔΑ γ) τον Οδικό χάρτη που θα συνταχθεί από ΥΠΕΝ μέχρι τον Ιούνιο 2020, όπως τα παραπάνω κάθε φορά ισχύουν. Εφόσον προκύψουν και συμφωνηθούν μπορούν να ενταχθούν στο παρατηρητήριο, συμπληρωματικοί δείκτες ειδικών θεματικών ενδιαφέροντος, σχετιζόμενοι με τα ειδικά επιχειρησιακά προγράμματα του ΥΠΕΝ (π.χ. δείκτες για μείωση αποβλήτων τροφίμων, Πλαστικών, αξιοποίηση δευτερογενών καυσίμων, μείωση αναλώσεων νερού, αξιοποίηση βιομάζας).
- Συγκριτική αξιολόγηση έναντι άλλων χωρών
- Προσέλκυση της προσοχής του κοινού στα ευρήματα

3. Διεξόδυση της κυκλικής οικονομίας στις επιχειρήσεις – εξαμηνιαία αποτύπωση

Πραγματοποιείται ετήσια έρευνα πανελλαδικής εμβέλειας ώστε μέσω κατάλληλου δείγματος ανά γεωγραφική περιοχή, μέγεθος και κλάδο επιχειρήσεων να αποτυπώνονται ο βαθμός γνώσης και επένδυσης σε «κυκλικά» επιχειρηματικά μοντέλα, τα macro και micro εμπόδια που αναγνωρίζουν οι επιχειρήσεις για την μετάβαση.

4. Εξειδικευμένες μελέτες (deep-dives) για τον «κυκλικό» μετασχηματισμό της ελληνικής βιομηχανίας και οικονομίας (π.χ. ανά κλάδο ή ανά θεματική περιοχή). Εξαμηνιαία αποτύπωση.

- Προτάσεις βελτίωσης και επιτάχυνσης της μετάβασης, με βάση τα ευρήματα
- Βέλτιστες πρακτικές, δυναμική των βιομηχανιών να συνεισφέρουν στην κυκλική οικονομία
- Σημεία υστέρησης - σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των ευρημάτων του Scoreboard και της προόδου υλοποίησης του εθνικού σχεδιασμού
- 2-3 ειδικές μελέτες ανά έτος (π.χ. ΑΕΕΚ, Διαλογή στην πηγή)

Προβλέπεται η έρευνα και αξιολόγηση παρόμοιων πλατφορμών σε άλλες χώρες της ΕΕ καθώς και η διοργάνωση εκδηλώσεων, συνεντεύξεων, τεχνικών συναντήσεων, διαβουλεύσεων και δημόσια παρουσίαση των αποτελεσμάτων του παρατηρητηρίου

Προϋπολογισμός δράσης: €2.400.000

8.4 Μηχανισμοί διάγνωσης ανταγωνιστικότητας

Στο πλαίσιο του σχεδιασμού ΕΣΠΑ της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2021-2027, θα πρέπει να συσταθούν εξειδικευμένοι μηχανισμοί με σκοπό τη μελέτη και διάγνωση της ανταγωνιστικότητας του επιχειρηματικού γίγνεσθαι. Προβλέπεται η δημιουργία τριών μηχανισμών διάγνωσης της ανταγωνιστικότητας:

1. Μηχανισμός χαρτογράφησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών.

Για την αποτύπωση των επιδόσεων και επιπτώσεων των τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών στην επιχειρηματική δραστηριότητα, προβλέπεται η δημιουργία ενός μηχανισμού χαρτογράφησης. Ο εν λόγω μηχανισμός αναλαμβάνει

1. Χαρτογράφηση του παραγωγικού τοπίου στην εποχή της 4^{ης} βιομηχανικής επανάστασης και ανάδειξη των αναγκών επενδυτικής κινητοποίησης γύρω από παραγωγικές δραστηριότητες. Η ανάταξη αυτή αναμένεται να έχει πολλαπλό όφελος για όλα τα επιχειρηματικά μεγέθη. Θα βελτιώσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα αλλά ταυτόχρονα θα δώσει διέξοδο στις μικρότερες επιχειρήσεις να δουν τα οικοσυστήματα σαν μια ανεκμετάλλευτη B2B αγορά.
2. Αξιοποίηση της χαρτογράφησης ως εισροή στη συστηματική παρακολούθηση και έγκαιρη γνώση των σημαντικότερων οικονομικών, τεχνολογικών και ρυθμιστικών μεταβολών και επιπτώσεων στις επιχειρήσεις. Η έγκαιρη γνώση (early warning) είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στρατηγική πληροφόρηση για τα όλα μέλη του οικοσυστήματος.

Για την επίτευξη του διπλού αυτού στόχου, θα πραγματοποιηθεί ποσοτική έρευνα σε δείγμα βιομηχανικών επιχειρήσεων και συγκριτική αξιολόγηση της. Τα ευρήματα της έρευνας θα αξιοποιηθούν για να χαρτογραφηθούν επιλεγμένα παραγωγικά οικοσυστήματα και να ταξινομήσουν τις επιδόσεις των επιχειρήσεων και τις αναγκαίες προσαρμογές στο ανθρώπινο δυναμικό. Τέλος, θα αναπτυχθούν μεθοδολογικά εργαλεία που μπορούν να δίνουν έγκαιρη στρατηγική πληροφόρηση για τις μεταβολές σε παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία και την απόδοση των οικοσυστημάτων (πχ οικονομικοί, τεχνολογικοί, ρυθμιστικοί).

2. Μηχανισμός παρακολούθησης αλλαγών και υποστήριξης δράσεων ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας.

Στο πλαίσιο του μηχανισμού παρακολούθησης αλλαγών και υποστήριξης δράσεων ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας της βιομηχανίας, επιτυγχάνονται οι ακόλουθοι δύο στόχοι:

1. Εξειδίκευση επενδυτικής κινητοποίησης. Στόχος είναι η εκπόνηση σχεδίων επενδυτικής και αναπτυξιακής στρατηγικής, ως προσπάθεια πρακτικής εφαρμογής σύγχρονης βιομηχανικής πολιτικής υπό το πρίσμα α) απορρόφησης καινοτομίας στο πλαίσιο των επιχειρήσεων ενός κλάδου και των συμπληρωματικών, προς αυτόν, δραστηριοτήτων στη λογική οικοσυστήματος ή αλυσίδας αξίας, β) της προσέγγισης των επενδύσεων που χρειάζεται η χώρα, όχι ως «επενδυτικών ευκαιριών», αλλά ως στοιχείων που συμβάλλουν στην ενδυνάμωση ενός ευρύτερου συνόλου παραγωγικών δραστηριοτήτων.
2. Διευκόλυνση της προσαρμογής των ελληνικών επιχειρήσεων και εργαζομένων σε κρίσιμες προκλήσεις που προέρχονται τόσο μετά από μια παρατεταμένη οικονομική κρίση όσο και από τεχνολογικές και οργανωτικές εξελίξεις στη βιομηχανία. Στόχος είναι η εκπόνηση εξειδικευμένων σχεδίων διαρθρωτικής προσαρμογής για τον περιορισμό των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου σε τομείς της βιομηχανίας.

Προκειμένου να εκπονηθούν σχέδια επενδυτικής και αναπτυξιακής στρατηγικής είναι αναγκαίο να συγκροτηθούν Ομάδες Εργασίας με στελέχη της βιομηχανίας και δημόσιας διοίκησης, με πανεπιστημιακούς και ερευνητές. Η εργασία τους θα πλαισιωθεί από διαβούλευση και μεθοδική συνεργασία μεταξύ

επιχειρήσεων, επιχειρηματικών συνδέσμων και δημόσιων φορέων και από ανάπτυξη δικτύων αναφοράς γνώσης, με τομεακό ή και περιφερειακό χαρακτήρα.

3. Μηχανισμός για την ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Ο προτεινόμενος μηχανισμός έχει σα βασική επιδίωξη την ανάπτυξη ικανοτήτων και την υποστήριξη ωφελουμένων στα πεδία των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και των θεσμών της αγοράς εργασίας, για την ενθάρρυνση της επαρκούς συμμετοχής και πρόσβασής τους σε ενέργειες που στηρίζονται από το ΕΚΤ. Συγκεκριμένα στοχεύει:

- ✓ να συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτικών οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές και συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων
- ✓ να διαμορφώσει και να προωθήσει θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας σε θέματα εργασιακών σχέσεων, απασχόλησης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και ποιότητας του περιβάλλοντος της εργασίας,
- ✓ να προωθήσει και να συντονίσει τη συνεργασία των επιχειρήσεων με φορείς που δραστηριοποιούνται ευρύτερα στο χώρο του ανθρώπινου δυναμικού, με την ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα και την Πολιτεία.

Οι παραπάνω στόχοι θα επιτευχθούν μέσα από την υλοποίηση των ακόλουθων υποέργων:

1. Συστηματική παρακολούθηση των μεταβολών του παραγωγικού συστήματος της χώρας και των επιπτώσεων τους στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της βιομηχανίας
2. Σχέδια ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της βιομηχανίας για την προσαρμογή στις οικονομικές και τεχνολογικές μεταβολές
3. Ενίσχυση των πολιτικών απασχόλησης και των ροών νεοεισερχόμενων στην ελληνική βιομηχανία
4. Υποστήριξη στην παραγωγή πολιτικών και την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου
5. Δράσεις υποστήριξης και διάχυσης
6. Ποσοτικές Έρευνες σε Βιομηχανικές Επιχειρήσεις επί Θεμάτων ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

Προϋπολογισμός δράσης: €7.200.000

8.5 Τεχνική βοήθεια

Είναι αναγκαίο και το Δημόσιο να λάβει τεχνική βοήθεια, ώστε να αποκτήσει τεχνογνωσία υλοποίησης και ικανότητα στρατηγικού σχεδιασμού και διοικητικής οργάνωσης. Σήμερα, η δημόσια διοίκηση έχει αδυναμίες και απαιτείται η υποστήριξή του αναφορικά με τα ακόλουθα θέματα:

Χωροταξικός σχεδιασμός. Για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αλλά και τη συντονισμένη προετοιμασία δράσεων επίλυσης προβλημάτων (βιομηχανική χωροθέτηση, εφαρμογές των οριζόντιων πολιτικών αναπτυξιακού και χωρικού προγραμματισμού και σχεδιασμού κ.α.), απαιτείται εξειδικευμένη τεχνική βοήθεια και υποστήριξη προς το κράτος, ώστε να αξιοποιεί πιο στοχευμένα του ιδίους πόρους και να χρησιμοποιεί με αποτελεσματικότερα τους εξωτερικούς πόρους.

Πιστοποίηση-εποπτεία-αδειοδότηση. Για αποτελεσματικότερη εποπτεία της αγοράς πρέπει καταρχήν να αναβαθμιστούν οι σχετικοί οργανισμοί (Εθνικό Σύστημα Υποδομών Ποιότητας και Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης) χάρη στους οποίους μπορούν να αξιοποιηθούν πρακτικές εξωτερικής ανάθεσης. Θα πρέπει όμως το κράτος να έχει και την ικανότητα, τις υποδομές και το προσωπικό να εποπτεύει τους διαπιστευμένους ελεγκτές, και να κατανείμει τους πόρους αυτούς αποτελεσματικά.

Καλή νομοθέτηση. Η υλοποίηση των δράσεων υιοθέτησης της καλής νομοθέτησης απαιτούν οργανωτική δομή τόσο σε υπουργεία και στο συντονιστικό όργανο της κυβέρνησης, αλλά και σε ό,τι αφορά τον μηχανισμό οργάνωσης και αξιολόγησης διαβουλεύσεων και μελετών επιπτώσεων, η οποία να βασίζεται στην ενσωμάτωση βέλτιστων διεθνών πρακτικών.

Φορολογικό σύστημα. Χρειάζεται η προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και η ενδυνάμωση της διοίκησης στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που αυτές δίνουν με παράλληλα διευκόλυνση, ειδικά των ΜμΕ, στην αποδοχή τους. Σχετικά θα χρειαστεί οργανωτική στήριξη στο δημόσιο αλλά και εκπαίδευση στην αξιοποίηση των τεχνολογιών.

Προ-πτωχευτικές και πτωχευτικές διαδικασίες. Χρειάζεται ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων σε θεσμικό επίπεδο, γεγονός που απαιτεί οργανωτικές επεμβάσεις στο δικαστικό σώμα, αλλά και ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης και υποστήριξης στο δικαστικό σώμα, σε επαγγελματίες αφερεγγυότητας αλλά και στο διοικητικό προσωπικό.

Στρατηγική για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο δημόσιο τομέα. Απαραίτητος ο σχεδιασμός μιας ενιαίας εθνικής στρατηγικής για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, με την ανάπτυξη κατάλληλων υποστηρικτικών δομών, ώστε να διασφαλίζεται ότι η δημόσια διοίκηση επιδεικνύει υψηλή συμμόρφωση και λογοδοσία.

Προϋπολογισμός δράσης: €2.400.000

Παράρτημα Α: Ενδεικτικοί δείκτες μέτρησης απόδοσης

Εξετάστηκαν κοινωνικοί, οικονομικοί, τεχνολογικοί και παραγωγικοί δείκτες. Προτείνεται το μοντέλο αξιολόγησης της απόδοσης να βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες, οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά: α) Βελτίωση μεριδίων αγοράς, β) Παραγωγικότητα, γ) Απόδοση της επένδυσης δ) Νέα εξωστρεφή και καινοτόμα προϊόντα. Οι ενδεικτικές δείκτες ανά πυλώνα έχουν ως εξής και είναι ανηγμένοι ανά κεφαλαιακή δαπάνη.

Βελτίωση μεριδίων αγοράς

Ο πυλώνας αυτός αποσκοπεί στην αξιολόγηση του επιθυμητού επιπέδου του όγκου πωλήσεων στα διάφορα στάδια κύκλου ζωής προϊόντος, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Οι ακόλουθοι υπο-δείκτες έχουν προσδιοριστεί για το σκοπό αυτό:

- Όγκος πωλήσεων (πχ έσοδα, κερδοφορία, κτλ)
- Παρουσία σε νέες αγορές (πχ μερίδια αγοράς, νέοι πελάτες, κτλ)
- Στρατηγικές συνεργασίες και B2B σχέσεις με μεγαλύτερες επιχειρήσεις (πχ νέα συμβόλαια, νέες παραγγελίες, κτλ)

Παραγωγικότητα & ανταγωνιστικότητα

Ο πυλώνας αξιολογεί το ανθρώπινο δυναμικό, τις διαδικασίες στις επιχειρήσεις και τις διαδικασίες σε δημόσιους οργανισμούς. Οι ακόλουθοι υπο-δείκτες έχουν προσδιοριστεί για το σκοπό αυτό:

- Διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού. Αφορά στη λειτουργία της επιχείρησης με πρότυπα όπως το OHSAS 18001:2007 / ΕΛΟΤ 1801:2008, η ανάπτυξη πιστοποιημένων συστημάτων διαχείρισης υγείας και ασφάλειας στην εργασία, κτλ
- Κατάρτιση εργαζομένων που οδηγεί σε πιστοποίηση προσόντων
- Διαδικασίες στις επιχειρήσεις. Βελτιστοποίηση που οδηγεί στη μείωση κόστους (πχ EBITDA), μείωση χρόνου εκτέλεσης της διεργασίας, εξοικονόμηση πόρων (νερού, πρώτων υλών, ενέργεια), όγκος παραγόμενων μονάδων ανά ανθρωπόωρα, κτλ
- Προστιθέμενη αξία. Περιλαμβάνονται δεδομένα για τα αποθέματα, το κόστος λειτουργίας, τον κύκλο εργασιών κ.α. (λογαριασμοί 61, 62, 64, 68, 69, 71-75 και 78 κατά ΕΓΛΣ) με τα οποία υπολογίζεται ο εν λόγω δείκτης. Ο υπολογισμός της προστιθέμενης αξίας του φορέα του επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να γίνεται για τον ΚΑΔ που αφορά τον κλάδο δραστηριοποίησης της προτεινόμενης επένδυσης για την τελευταία κλεισμένη διαχειριστική χρήση (ο εν λόγω δείκτης έχει εφαρμοστεί στα πλαίσια του Ν.4399/04).
- Διαδικασίες σε δημόσιου οργανισμούς. Βελτιστοποίηση που οδηγεί στη αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών, στη μείωση του χρόνου εξυπηρέτησης, στη μείωση των εντύπων, κτλ

Απόδοση επένδυσης

Αυτός ο πυλώνας αξιολογεί πολλαπλά επίπεδα αξιολόγησης της επένδυσης στις επιχειρήσεις. Οι ακόλουθοι υπο-δείκτες έχουν προσδιοριστεί για το σκοπό αυτό:

- Προβολή κερδοφορίας με δείκτες όπως ROI, IRR, κτλ
- Βιωσιμότητα με δείκτη το χρόνο συνεχόμενης παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης
- Μη οικονομική αξία επένδυσης, με έμφαση στον περιβαλλοντικό αντίκτυπο (ειδική κατηγορία)
- Μη οικονομική αξία επένδυσης, με έμφαση στον κοινωνικό αντίκτυπο (πχ μείωση ανεργίας, αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης, προώθηση της ισότητας μεταξύ των φύλων, ενίσχυση εταιρικής και κοινωνικής ευθύνης, κτλ).

Κυκλικότητα και περιβαλλοντικός αντίκτυπος

- Δείκτης μείωσης παραγόμενων ρύπων ή/και καταναλισκόμενης ενέργειας και λοιπών πόρων.
- Κυκλικός Σχεδιασμός (circular design). Ποσότητα φυσικών πόρων που εξοικονομούνται από την εφαρμογή νέας παραγωγικής διαδικασίας/ επιχειρηματικού μοντέλου ή/και από την αύξηση της διάρκειας ζωής του προϊόντος
- Χρήση δευτερογενών / ανακυκλωμένων πρώτων υλών. Ποσότητα φυσικών πόρων που εξοικονομούνται από τη χρήση ανακυκλωμένων πρώτων υλών στην παραγωγική διαδικασία

- Επαναχρησιμοποίηση (reuse), επισκευή (repair, refurbish, remanufacture). Ποσότητα φυσικών πόρων που εξοικονομούνται από την αύξηση της διάρκειας ζωής του προϊόντος λόγω της επισκευής/επαναχρησιμοποίησης
- Μείωση της παραγωγής αποβλήτων. Παραγόμενα απόβλητα (η νέα διαδικασία οδηγεί σε μείωση της παραγωγής αποβλήτων)
- Βιομηχανική συμβίωση: Ποσότητα αποβλήτων που ανακτήθηκαν και επανεισκήχθησαν σε έναν κύκλο παραγωγής ως δευτερογενής πρώτη ύλη (η νέα διαδικασία δημιουργεί απόβλητα που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν σε άλλη διαδικασία)
- Δράσεις ευαισθητοποίησης για την προώθηση της ανακύκλωσης συγκεκριμένου στόχου / ρεύμα αποβλήτου. Ποσότητα του συλλεγόμενου αποβλήτου στόχου της δράσης ευαισθητοποίησης
- Απασχόληση στην κυκλική οικονομία. Αριθμός νέων θέσεων εργασίας από το έργο αφαιρούμενου του αριθμού των θέσεων εργασίας στην προηγούμενη γραμμική διαδικασία που χάθηκαν
- Ανάπτυξη/χρήση ICT συστημάτων που υποστηρίζουν μοντέλα κυκλικής οικονομίας. Ψηφιακά εργαλεία και συστήματα (μέτρησης) για την κυκλική οικονομία, ψηφιακά μέσα για τη διευκόλυνση της ανίχνευσης και εμπορίας δευτερογενών πρώτων υλών & προϊόντων

Νέα εξωστρεφή και καινοτόμα προϊόντα

Αυτός ο πυλώνας αξιολογεί τη συνεισφορά των εξαγωγών και της καινοτομίας στη μεγέθυνση της επιχείρησης. Οι ακόλουθοι υπο-δείκτες έχουν προσδιοριστεί για το σκοπό αυτό:

- Όγκος εξαγωγών στις συνολικές πωλήσεις (πχ έσοδα, κερδοφορία, κτλ από εξαγωγές). Η αύξηση των εξαγωγών προκύπτει βάσει καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσης, οριστικών ισοζυγίων, Ε3 και περιοδικών δηλώσεων ΦΠΑ.
- Αξιοποίηση καινοτομιών όπως μερίδια αγοράς στα νέα προϊόντα, έσοδα / κερδοφορία στα νέα προϊόντα, κατοχύρωση πνευματικής ιδιοκτησίας, κτλ

Δεξιότητες και κατάρτιση

Αυτός ο πυλώνας περιέχει προϋποθέσεις ώστε οι δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων να έχουν ουσιαστικό περιεχόμενο και να συνεισφέρουν στην επιχειρησιακή ετοιμότητα κάθε ΜμΕ.

- Πιστοποίηση εισροών (υποδομές, εκπαιδευτές, προγράμματα) και εκροών (προσόντα) του συστήματος Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) στη βάση διεθνώς αναγνωρισμένων συστημάτων ποιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, τα προγράμματα ΣΕΚ παρέχονται από φορείς διαπιστευμένους από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ) και αδειοδοτημένους από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).
- Η αξιολόγηση και η πιστοποίηση προσόντων (όταν απαιτείται) διενεργείται από Φορείς Πιστοποίησης Προσώπων (ΦΠΠ) κατάλληλα διαπιστευμένων ως προς το συγκεκριμένο πεδίο από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ). Οι διαπιστευμένοι ΦΠΠ πρέπει να διαθέτουν κατάλληλο σχήμα πιστοποίησης, που έχει αναπτυχθεί βάσει του επαγγελματικού περιγράμματος και ειδικότερα της εξεταστέας ύλης που προβλέπεται σε αυτό. Η πιστοποίηση λαμβάνει χώρα σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, τους όρους και τις διαδικασίες, που διασφαλίζουν ότι το πιστοποιημένο προσόν (ή μέρος του προσόντος) ικανοποιεί τις προδιαγραφές που είχαν τεθεί από το πιστοποιημένο επαγγελματικό περίγραμμα.
- Υλοποίηση Σχεδίων Κατάρτισης συμφωνημένων από ομάδες ενδιαφέροντος που αποτελούνται από επιχειρήσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα, φορείς κατάρτισης κλπ. και δραστηριοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό ή / και κλαδικό επίπεδο. Τα Σχέδια προσδιορίζουν συγκεκριμένες ανάγκες κατάρτισης (με την υποστήριξη του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας) και εξειδικεύουν τους ρόλους των φορέων που συμμετέχουν. Προτεραιότητα δίδεται σε Σχέδια που προωθούν τη κατάρτιση σε ψηφιακές δεξιότητες, τεχνικές δεξιότητες (που αντιστοιχούν στο Επίπεδο 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων όπως αυτοματισμοί ηλεκτρολογικά και μηχανολογικά συστήματα κλπ.), δεξιότητες για την προώθηση εξαγωγών, την επιχειρηματική ανάπτυξη και τη διεθνή παρουσία των επιχειρήσεων, δεξιότητες για τη διαχείριση ασφάλειας και της ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών.

Πληροφορίες

Τομέας Βιομηχανίας, Ανάπτυξης, Δικτύων & Περιφερειακής Πολιτικής, ΣΕΒ

T: 211 5006 120

E: industrial@sev.org.gr • www.sev.org.gr

Ακολουθήστε μας στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης:

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα